

Załącznik do Uchwały nr 52/Z/2016
Zarządu Banku Spółdzielczego
w Ośnie Lubuskim
z dnia 09.06.2016r.

Bank Spółdzielczy
w Ośnie Lubuskim
Spółdzielcza Grupa Bankowa

**Informacja z zakresu profilu ryzyka i
poziomu kapitału Banku Spółdzielczego
w Ośnie Lubuskim
według stanu na dzień 31.12.2015r.**

Ośno Lubuskie, 09.06.2016r.

**Bank Spółdzielczy
w Ośnie Lubuskim**
Spółdzielcza Grupa Bankowa

Informacje z zakresu profilu ryzyka i poziomu kapitału

Banku Spółdzielczego w Ośnie Lubuskim według stanu na dzień 31.12.2015 roku

I. INFORMACJE OGÓLNE

1. Bank Spółdzielczy w Ośnie Lubuskim z siedzibą w Ośnie Lubuskim, ul. B.Chrobrego 5, przedstawia informacje o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczące adekwatności kapitałowej wg stanu na dzień 31.12.2015 roku.
2. W 2015 roku Bank Spółdzielczy w Ośnie Lubuskim prowadził działalność poprzez:
 - Centralę Banku w Ośnie Lubuskim, Ośno Lubuskie ul. B. Chrobrego 5,
 - Oddział Ośno Lubuskie, Ośno Lubuskie ul. B. Chrobrego 5,
 - Oddział w Słubicach, Słubice ul. B. Krzywoustego 2,
 - Punkt Kasowy nr 1 O/Słubice, Słubice ul. Wojska Polskiego 155,
 - Oddział w Sulęcinie, Sulęcín ul. Witosa 2J,
 - Oddział w Lubniewicach, Lubniewice ul. Jana Pawła II 27,
 - Oddział w Górzycy, Górzycy ul. 1-go Maja 1 B,
 - Oddział w Kostrzynie nad Odrą, Kostrzyn n/Odrą ul. Orła Białego 22.Działalność operacyjna prowadzona była również za pośrednictwem banku internetowego.
3. Bank Spółdzielczy w Ośnie Lubuskim na dzień 31.12.2015 roku nie posiadał udziałów w podmiotach zależnych nie objętych konsolidacją.

II. CELE I STRATEGIE ZARZĄDZANIA POSZCZEGÓLNYMI RODZAJAMI RYZYKA

Zarządzanie ryzykiem w Banku realizowane jest w oparciu o opracowane w formie pisemnej i zatwierdzone przez Zarząd wewnętrzne strategie i procedury, które odnoszą się do identyfikacji, pomiaru, monitorowania i kontroli poszczególnych rodzajów ryzyka. „Strategia zarządzania ryzykiem w Banku Spółdzielczym w Ośnie Lubuskim” określa również podstawowe zadania organów Banku w tym zakresie.

Rada Nadzorcza Banku:

- 1) zatwierdza Strategię działania Banku oraz zasady ostrożnego i stabilnego zarządzania Bankiem, obejmujące m.in. możliwy do zaakceptowania ogólny poziom ryzyka Banku;
- 2) zatwierdza procedury dotyczące procesów:

- a) szacowania kapitału wewnętrznego,
 - b) planowania i zarządzania kapitałowego;
- 3) zatwierdza strukturę organizacyjną Banku, zawartą w Regulaminie organizacyjnym, dostosowaną do wielkości i profilu ponoszonego ryzyka;
 - 4) zatwierdza ogólne zasady polityki dotyczącej zmiennych składników wynagrodzeń;
 - 5) zatwierdza program zarządzania bazą depozytową;
 - 6) zatwierdza zasady przeprowadzania testów warunków skrajnych w odniesieniu do portfela ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie;
 - 7) sprawuje nadzór nad zarządzaniem ryzykiem braku zgodności rozumianym jako skutki nieprzestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz przyjętych przez Bank standardów postępowania, a także zatwierdza założenia polityki Banku w zakresie ryzyka braku zgodności, ocenia efektywność zarządzania ryzykiem braku zgodności;
 - 8) sprawuje nadzór nad zgodnością polityki Banku w zakresie podejmowania ryzyka ze Strategią rozwoju i planem finansowym Banku;
 - 9) zapewnia wybór członków Zarządu posiadających odpowiednie kwalifikacje do sprawowania wyznaczonych im funkcji;
 - 10) sprawuje nadzór nad wprowadzeniem systemu zarządzania ryzykiem występującym w działalności Banku oraz ocenia adekwatność i skuteczność tego systemu, głównie poprzez zapoznawanie się z raportami i sprawozdaniami dotyczącymi oceny narażenia Banku na poszczególne rodzaje ryzyka (w tym ryzyka braku zgodności) i na ich podstawie dokonuje oceny stopnia efektywności i adekwatności zarządzania ryzykiem;
 - 11) ocenia, czy działania Zarządu w zakresie kontroli nad działalnością Banku są skuteczne i zgodne z polityką Rady Nadzorczej.

Zarząd Banku:

- 1) odpowiada za skuteczność systemu zarządzania ryzykiem, w tym ryzyka braku zgodności, systemu kontroli wewnętrznej, procesu szacowania kapitału wewnętrznego i dokonywania przeglądów procesu szacowania i utrzymywania kapitału wewnętrznego oraz za nadzór nad efektywnością tych procesów;
- 2) odpowiada za zorganizowanie skutecznego procesu oceny adekwatności kapitałowej i utrzymywania kapitału wewnętrznego oraz nadzór nad jego efektywnością, wprowadzając w razie potrzeby niezbędne korekty i udoskonalenia;
- 3) wprowadza zatwierdzoną przez Radę Nadzorczą strukturę organizacyjną dostosowaną do wielkości i profilu ponoszonego ryzyka;
- 4) wprowadza podział zadań realizowanych w Banku, który zapewnia niezależność funkcji pomiaru, monitorowania i kontrolowania ryzyka od działalności operacyjnej skutkującej podejmowaniem ryzyka przez Bank;

- 5) zatwierdza rodzaje limitów wewnętrznych oraz ich wysokość dostosowaną do akceptowanego przez Radę Nadzorczą ogólnego poziomu ryzyka Banku;
- 6) odpowiada za przejrzystość działań Banku, w szczególności za politykę informacyjną w zakresie działalności Banku, pozwalającą na ocenę skuteczności działania Rady Nadzorczej i Zarządu Banku w zakresie zarządzania Bankiem, monitorowania stanu bezpieczeństwa działalności Banku i za ocenę sytuacji finansowej Banku;
- 7) zapewnia zgodność działania Banku z obowiązującymi przepisami prawa;
- 8) zapewnienia, że Bank prowadzi politykę służącą zarządzaniu wszystkimi istotnymi rodzajami ryzyka w działalności Banku i posiada procedury w tym zakresie;
- 9) odpowiada za opracowanie, wprowadzenie oraz aktualizację polityki zmiennych składników wynagrodzeń;
- 10) uwzględnia rezultaty badań prowadzonych przez komórkę audytu wewnętrznego oraz biegłych rewidentów przy podejmowaniu decyzji w ramach zarządzania Bankiem;
- 11) przekazuje Radzie Nadzorczej, okresowe informacje przedstawiające w sposób rzetelny, przejrzysty i syntetyczny rodzaje i wielkość ryzyka w działalności Banku; jednym z elementów informacji zarządczej jest raport z realizacji apetytu na ryzyko.

Zarządzanie ryzykiem jest zorganizowane w sposób umożliwiający zapobieganie konfliktom interesów pomiędzy pracownikami, czy też jednostkami organizacyjnymi Banku.

Komórki organizacyjne Banku biorą udział w procesie zarządzania ryzykiem poprzez realizację celów zawartych w „Strategii zarządzania ryzykiem w Banku Spółdzielczym w Ośnie Lubuskim” oraz zgodnie z Regulaminem organizacyjnym Banku.

Komórki organizacyjne (lub wyznaczone osoby w Banku) uczestniczą w procesie zarządzania ryzykiem w ramach przypisanych im zadań w strukturze organizacyjnej banku oraz w procedurach wewnętrznych, dotyczących zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka.

W strukturze organizacyjnej Banku funkcjonuje Zespół ds. Planowania, Analiz i Ryzyk Bankowych, który na dzień 31.12.2015 roku obejmował swoim zakresem monitorowanie i ocenę ryzyk.

1. Do podstawowych ryzyk, które podlegają szczególnemu nadzorowi, Bank zalicza:

- 1) ryzyko kredytowe,
- 2) ryzyko koncentracji,
- 3) ryzyko płynności,
- 4) ryzyko kapitałowe,
- 5) ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej,
- 6) ryzyko walutowe,
- 7) ryzyko operacyjne,
- 8) ryzyko braku zgodności.

Ryzyko kredytowe, w tym koncentracji

Cele strategiczne w zakresie ryzyka kredytowego obejmują :

- 1) wdrożenie systemu zarządzania ryzykiem kredytowym zapewniającego stabilny rozwój optymalnego jakościowo portfela kredytowego;
- 2) dostarczanie Zarządowi Banku informacji o poziomie ryzyka kredytowego umożliwiających podejmowanie ostrożnościowych, zasadnych decyzji dotyczących działalności kredytowej Banku;
- 3) utrzymywanie jakości portfela kredytowego Banku, wyrażonej udziałem kredytów zagrożonych w kredytach ogółem na poziomie nie wyższym od 5%.
- 4) ograniczanie ryzyka utraty wartości aktywów, wynikającego z pozostałych (poza kredytami) aktywów Banku.

Bank realizuje cele strategiczne poprzez:

- 1) stosowanie odpowiednich standardów zawartych w regulacjach kredytowych, w szczególności dotyczących oceny zdolności kredytowej klientów Banku oraz prowadzenia monitoringu kredytów;
- 2) ustanawianie skutecznych i adekwatnych do ponoszonego ryzyka zabezpieczeń spłaty kredytów, w szczególności weryfikacja ich wartości i płynności, zarówno podczas oceny wniosku kredytowego, jak i w ramach prowadzonego monitoringu, ograniczanie ryzyka prawnego w procesie ustanawiania zabezpieczeń;
- 3) inwestowanie nadwyżek zgromadzonych środków na lokatach w banku zrzeszającym lub za pośrednictwem banku zrzeszającego w papierach wartościowych Skarbu Państwa lub Narodowego Banku Polskiego;
- 4) Utrzymywanie w bilansie Banku głównie portfeli aktywów o charakterze bankowym, Bank dopuszcza inwestowanie w aktywa o charakterze handlowym, niemniej jednak skala działalności handlowej będzie nieznaczająca;
- 5) utrzymywanie aktywów obciążonych najwyższym ryzykiem kredytowym, tj. portfela kredytów podmiotów niefinansowych na poziomie 80% ich udziału w sumie bilansowej powiększonej o zobowiązania pozabilansowe udzielone dotyczące finansowania.

Cele strategiczne w zakresie ryzyka koncentracji obejmują:

- 1) utrzymywanie umiarkowanie zdywersyfikowanego portfela kredytowego w zakresie uwarunkowanym terenem działania Banku;
- 2) bezwzględne przestrzeganie limitów koncentracji zaangażowań określonych w ustawie Prawo bankowe.

Bank realizuje cele strategiczne poprzez:

- 1) angażowanie się Banku w branże, w których obsłudze Bank posiada wieloletnie doświadczenie;
- 2) ograniczanie ryzyka koncentracji w ten sam rodzaj zabezpieczenia w postaci hipoteki poprzez opracowanie i stosowanie odpowiednich standardów postępowania dotyczących zarządzania ryzykiem ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie;
- 3) dywersyfikacja ryzyka koncentracji geograficznej Banku poprzez zaliczenie ekspozycji do określonego regionu, według oddziałów Banku które pozyskały klienta.

W procesie zarządzania ryzykiem kredytowym w Banku uczestniczą:

1. Rada Nadzorcza – która:
 - 1) w ramach pełnionego nadzoru właścicielskiego dokonuje okresowej oceny i nadzoruje wszystkie aspekty polityki zarządzania ryzykiem kredytowym w Banku;
 - 2) zatwierdza cele strategiczne w zarządzaniu ryzykiem kredytowym, zawarte w obowiązującej w Banku strategii zarządzania ryzykiem;
 - 3) podejmuje decyzje kredytowe;
 - 4) zatwierdza zasady zarządzania ryzykiem kredytowym.
2. Zarząd:
 - 1) zatwierdza zasady zarządzania ryzykiem kredytowym;
 - 2) wyznacza osoby odpowiedzialne za opracowanie, wprowadzenie i aktualizację zasad, o których mowa w pkt 1;
 - 3) odpowiada za skuteczność zarządzania ryzykiem kredytowym;
 - 4) podejmuje decyzje kredytowe;
 - 5) dokonuje oceny (co najmniej raz na pół roku) zasad zarządzania ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych pod względem sposobu ich stosowania oraz konieczności wprowadzenia niezbędnych zmian, o wynikach dokonanej oceny informuje radę nadzorczą.
 - 6) dokonuje oceny (co najmniej raz w roku) przyjętych zasad w zakresie ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie pod względem sposobu ich stosowania oraz ewentualnej konieczności wprowadzenia zmian, o wynikach dokonanej oceny informuje radę nadzorczą.
3. Zespół ds. Planowania, Analiz i Ryzyk Bankowych , który:
 - 1) opiniuje metody pomiaru i oceny portfelowego ryzyka kredytowego;
 - 2) opiniuje poziom limitów dla portfelowego ryzyka kredytowego;
 - 3) monitoruje i analizuje poziom portfelowego ryzyka kredytowego występującego w Banku;
 - 4) analizuje wpływ na ryzyko kredytowe:
 - a) obecnej i przyszłej sytuacji na lokalnym rynku usług finansowych,
 - b) sytuacji ogólnogospodarczej,
 - 5) wyniki analiz przekazuje dla Zarządu i Rady Nadzorczej.
4. Stanowisko ds. Ryzyka kredytowego – będące komórką monitorującą ryzyko portfelowe, wykonujący zadania związane z:
 - 1) okresowym weryfikowaniem i aktualizowaniem procedur kredytowych obejmujących zarządzanie wszystkimi aspektami ryzyka kredytowego, przygotowywaniem propozycji zmian procedur dla Zarządu;
 - 2) zapewnieniem zgodności procedur ze strategią działania Banku i strategią zarządzania ryzykiem;
 - 3) opracowywaniem i aktualizowaniem zasad oceny wartości zabezpieczeń;
 - 4) proponowaniem wysokości przyjętych limitów;
 - 5) dokonywaniem pomiaru ryzyka;
 - 6) sporządzaniem raportów dla Zespołu ds. Planowania, Analiz i Ryzyk Bankowych;
5. Stanowisko Analiz Kredytowych – wykonujące zadania związane z:
 - 1) opiniowaniem wniosków kredytowych o zaangażowaniu równym lub przekraczającym kwotę 200,000,00PLN (z uwzględnieniem identyfikacji podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie);

6. Zespół kredytów- pracownicy kredytowi – którzy odpowiadają w szczególności za:

- 1) pozyskiwanie klientów (z uwzględnieniem identyfikacji podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie);
- 2) gromadzenie dokumentacji kredytowej do wniosku o kredyt (z uwzględnieniem identyfikacji podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie);
- 3) weryfikację danych o klientach (z uwzględnieniem identyfikacji podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie);
- 4) dokonywanie analizy zdolności i wiarygodności kredytowej, ocenę jakości i skuteczności zabezpieczenia i wydanie odpowiedniej rekomendacji decyzji kredytowej (w ramach posiadanych uprawnień, z uwzględnieniem identyfikacji podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie);
- 5) prowadzenie monitoringu pojedynczych transakcji kredytowych (z uwzględnieniem identyfikacji podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie), przy czym konkretnej transakcji kredytowej nie może monitorować osoba, która przygotowywała analizę wniosku i rekomendację decyzji kredytowej dotyczącą tej transakcji;
- 6) przygotowanie umów kredytowych;
- 7) uruchamianie kredytów;
- 8) bieżący kontakt z klientem;

Zarząd i Rada Nadzorcza podejmują decyzje kredytowe dotyczące zaangażowania członków Rady Nadzorczej, Zarządu, osób zajmujących kierownicze stanowiska w Banku oraz podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie z członkiem Rady Nadzorczej, Zarządu, osobą zajmującą kierownicze stanowisko w Banku, w zakresie przewidzianym odpowiednio ustawą Prawo bankowe lub Prawo spółdzielcze.

Wyróżnia się następujące poziomy decyzyjne:

- 1) oddział Banku – wniosek kredytowy złożony w oddziale podlega opiniowaniu przez inspektora kredytowego; decyzja zostaje podjęta w oddziale zgodnie z kompetencjami lub wniosek wraz z opinią inspektora kredytowego przekazywany jest na wyższy poziom decyzyjny;
- 2) Zarząd – podejmuje decyzje w sprawach przygotowanych zgodnie z pkt 1, bądź w sprawach zastrzeżonych wyłącznie do jego kompetencji;
- 3) Rada Nadzorcza – podejmuje decyzje w sprawach zastrzeżonych do jej kompetencji.

Ustalone kompetencje kredytowe odnoszą się do kwoty łącznego zaangażowania Banku w stosunku do klienta lub grupy podmiotów powiązanych.

Bank zarządza ryzykiem kredytowym w dwóch aspektach:

- 1) ryzyka pojedynczej transakcji;
- 2) ryzyka portfela kredytowego.

Ryzyko pojedynczej transakcji zależy od kwoty kredytu i prawdopodobieństwa braku jego spłaty.

Ryzyko portfela kredytowego zależne jest od:

- 1) ryzyka pojedynczych kredytów i powiązań między pojedynczymi kredytobiorcami - im mniejsza jest ta wzajemna zależność, tym mniejsze jest ryzyko wystąpienia sytuacji, w której czynniki powodujące niespłacenie jednego kredytu będą również wpływały na niespłacenie innych kredytów przez kredytobiorców;
- 2) ryzyka zaangażowania w tę samą branżę gospodarki lub w ten sam region działania;

- 3) ryzyka zaangażowania zabezpieczonego tym samym rodzajem zabezpieczenia lub zabezpieczonego przez tego samego dostawcę zabezpieczenia;
- 4) ryzyka wynikającego z zaangażowań wobec podmiotów, o których mowa w art. 79a ustawy Prawo bankowe.

Na proces zarządzania ryzykiem pojedynczej transakcji składa się:

- 1) w ramach operacyjnego zarządzania ryzykiem (identyfikacji ryzyka w związku z udzieleniem kredytu):
 - a) pozyskanie klienta i zgromadzenie dokumentacji do wniosku kredytowego,
 - b) ocena zdolności kredytowej i jakości zaproponowanego zabezpieczenia oraz wydanie propozycji podjęcia decyzji kredytowej,
 - c) podjęcie decyzji kredytowej, zawarcie umowy i uruchomienie kredytu;
- 2) w ramach pomiaru i monitorowania ryzyka kredytowego:
 - a) badanie terminowości spłat zaangażowań klientów wobec Banku,
 - b) ocena sytuacji ekonomiczno-finansowej klientów i ewentualne stwierdzenie zagrożeń terminowej obsługi kredytu wraz z odsetkami,
 - c) wycena ekspozycji kredytowej, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Finansów w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków poprzez utworzenie rezerw celowych dla ekspozycji zaliczonych do wyższej niż „normalna” kategorii ryzyka,
 - d) badanie przestrzegania limitów jednostkowych na ekspozycje kredytowe;
- 3) ocena adekwatności przyjętych zabezpieczeń;
- 4) w ramach funkcjonowania mechanizmów kontrolnych Bank:
 - a) stosuje standardy kredytowe przy uwzględnieniu rodzaju produktu kredytowego, przy czym standardy kredytowe to określone zasady kredytowania i normy zawarte w odpowiednich regulacjach kredytowych,
 - b) ogranicza wysokości kredytu poprzez jednostkowe limity zaangażowań,
 - c) stosuje odpowiedni podział kompetencji w podejmowaniu decyzji kredytowych.

Zarządzanie ryzykiem kredytowym pojedynczej transakcji kredytowej realizowane jest poprzez określenie i przestrzeganie standardów kredytowych zawartych w obowiązujących w Banku niżej wymienionych regulacjach:

- 1) polityce kredytowej Banku - wyznaczającej ogólne kierunki rozwoju działalności kredytowej Banku, strategiczne branże i produkty kredytowe, a także strategicznych klientów Banku;
- 2) strategii zarządzania ryzykiem;
- 3) procedurach dotyczących poszczególnych produktów kredytowych - przeznaczonych dla pracowników kredytowych Banku, zawierających opis postępowania z wnioskiem kredytowym, określających wzorcowe wnioski, umowy, inne załączniki, a także spis dokumentacji niezbędnej do oceny wniosku o dany produkt kredytowy;
- 4) regulaminach dotyczących poszczególnych produktów kredytowych - przeznaczonych dla klientów, określających podstawowe warunki kredytowania;
- 5) zasadach oceny zdolności kredytowej:
 - a) klientów indywidualnych ,
 - b) podmiotów instytucjonalnych,

(podmiotów prowadzących działalność rolniczą, podmiotów gospodarczych prowadzących pełną sprawozdawczość finansową, podmiotów gospodarczych prowadzących uproszczoną sprawozdawczość finansową),

- c) jednostek samorządu terytorialnego,
 - d) innych grup klientów, zawartych w regulacjach kredytowych;
- 6) zasadach monitorowania ekspozycji kredytowych oraz tworzenia rezerw celowych - określających ocenę terminowości spłat, ocenę sytuacji ekonomiczno-finansowej dla różnych grup klientów:
- a) klientów indywidualnych,
 - b) klientów instytucjonalnych,
 - c) jednostek samorządu terytorialnego,
 - d) innych grup klientów,
- 7) regulaminie udzielania przez Bank kredytów, pożyczek pieniężnych, gwarancji bankowych i poręczeń, otwierania rachunków bankowych osobom i podmiotom wymienionym w art. 79a ustawy Prawo bankowe;
- 8) instrukcji prawnych form zabezpieczeń kredytów;
- 9) zasadach oceny, weryfikacji i aktualizacji wartości zabezpieczeń.

Istotnym elementem ograniczania ryzyka kredytowego jest prawidłowo przeprowadzona ocena zdolności kredytowej.

W celu ograniczenia ryzyka kredytowego określa się parametry pozwalające na ocenę zdolności kredytowej klienta.

Równolegle z oceną zdolności kredytowej klienta przeprowadzana jest analiza jakości i skuteczności przyjmowanych zabezpieczeń spłaty kredytu.

Posiadanie zdolności kredytowej przez klienta nie zobowiązuje Banku do udzielenia kredytu.

W przypadku braku zdolności kredytowej u klienta, Bank może udzielić kredytu jedynie na warunkach określonych zapisami ustawy Prawo bankowe.

Parametry pozwalające na ocenę zdolności kredytowej i metodyki jej badania zawarte są w szczegółowych instrukcjach dotyczących oceny zdolności kredytowej dla poszczególnych rodzajów klientów oraz określonych produktów.

Przed podjęciem decyzji kredytowej, jeżeli pozyskaniem klienta oraz oceną wniosku kredytowego zajmowała się ta sama osoba, wymagana jest niezależna weryfikacja oceny wniosku przez inną osobę.

Bank dokonuje weryfikacji klienta w:

- a) wewnętrznych bazach danych;
 - b) Biurze Informacji Kredytowej S.A. (BIK)
- oraz w przypadkach tego wymagających w:
- c) Krajowym Rejestrze Długów Biuro Informacji Gospodarczej S.A. (KRD);
 - d) Biurze Informacji Gospodarczej InfoMonitor S.A.,
 - e) Systemie BR,
 - f) Systemie DZ.

zgodnie ze wskazaniami zawartymi w poszczególnych regulacjach produktowych.

Identyfikując ryzyko związane z klientem należy uwzględnić powiązania, które zdefiniowano w obowiązujących w Banku zasadach zarządzania ryzykiem koncentracji.

Monitoring ekspozycji kredytowych jest procesem stałej kontroli i analizy przebiegu ich spłaty, sytuacji ekonomiczno-finansowej kredytobiorcy i wartości zabezpieczeń; realizowany jest w oparciu o obserwację, analizę i jeśli zachodzi taka konieczność, stały kontakt z kredytobiorcą.

Monitoring ekspozycji kredytowych prowadzony jest na podstawie odpowiednich regulacji kredytowych.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa i procedurami wewnętrznymi monitoring klienta prowadzony jest poprzez:

- 1) badanie terminowości spłat, w odniesieniu do ekspozycji kredytowych wobec osób fizycznych, udzielonych na cele niezwiązane z działalnością gospodarczą lub prowadzeniem gospodarstwa rolnego, które prowadzone jest w systemie informatycznym;
- 2) badanie terminowości spłat i sytuacji ekonomiczno-finansowej dłużnika w przypadku pozostałych ekspozycji;
- 3) monitorowanie adekwatności przyjętych zabezpieczeń.

Na proces zarządzania ryzykiem portfela kredytowego składa się:

1. opracowanie polityki kredytowej Banku, w tym określenie docelowych grup klientów i oferowanych produktów;
2. ustalenie pożądanej struktury portfela kredytowego;
3. zapewnienie odpowiedniego poziomu dywersyfikacji ryzyka kredytowego;
4. ograniczanie ryzyka kredytowego w tych obszarach, w których posiadanie przez Bank nadmiernych koncentracji (podmiotowych, branżowych, geograficznych) wynika ze specyfiki prowadzonej działalności;
5. identyfikacja i pomiar ryzyka poprzez:
 - a) ocenę struktury podmiotowej, rodzajowej i jakościowej portfela kredytowego,
 - b) ocenę poziomu kredytów zagrożonych w kredytach ogółem, ocenę jakości portfela kredytowego (badanie udziału portfeli kredytów zagrożonych ogólnie oraz w poszczególnych segmentach klientów, branżach, regionach itp.),
 - c) ocenę wielkości salda rezerw celowych w porównaniu z wielkością wyniku na działalności bankowej i wielkością wyniku finansowego Banku,
 - d) ocenę stopnia pokrycia rezerwami celowymi kredytów zagrożonych,
 - e) ocenę wartości odzysku z zabezpieczeń oraz poziomu pokrycia kredytów zabezpieczeniami,
 - f) monitorowania kredytów zagrożonych, ich struktury, czynników ryzyka,
 - g) analizę ryzyka wynikającego z zaangażowań wobec podmiotów, o których mowa w art. 79a ustawy Prawo bankowe,
 - h) analizę ryzyka kredytowego z tytułu koncentracji:
 - wobec pojedynczych podmiotów oraz podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie,
 - w ten sam sektor gospodarczy,
 - w ten sam region geograficzny,
 - w ten sam rodzaj zabezpieczenia lub w tego samego dostawcę zabezpieczenia,
 - i) przeprowadzaniu testów warunków skrajnych portfela kredytowego;
6. monitorowanie i kontrolę stopnia wykorzystania wprowadzonych limitów;
7. monitorowanie skuteczności działań windykacyjnych;

8. ustalenie adekwatnego do potrzeb systemu informacji zarządczej;
9. stosowanie odpowiednich mechanizmów kontrolnych poprzez:
 - a) opracowanie i przyjęcie do stosowania procedur służących zarządzaniu ryzykiem wynikającym z określonych portfeli kredytowych, w tym dotyczących:
 - zarządzania ryzykiem koncentracji,
 - zarządzania ryzykiem ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie,
 - zarządzania ryzykiem ekspozycji detalicznych,
 - b) stosowanie limitów koncentracji zaangażowań,
 - c) badanie stopnia przestrzegania wprowadzonych standardów postępowania,
 - d) ocenę skuteczności procesu monitorowania wartości zabezpieczeń, a także zasad jej dokonywania,
 - e) ocenę skuteczności procesu oceny wartości zabezpieczenia na nieruchomości i monitorowania wartości nieruchomości.
10. poziom i skala stosowanych przez Bank zabezpieczeń (kwota, udział w portfelu kredytowym w formie:
 - a) ubezpieczenia niskiego wkładu
 - b) ubezpieczenia pomostowego
11. charakter relacji umownych dotyczących funkcjonowania ochrony ubezpieczeniowej (kwota, udział w łącznej kwocie, o której mowa w pkt.10),
12. skuteczność zabezpieczenia ekspozycji w formie ubezpieczenia:
 - a) odmowy wypłaty świadczeń (ilość, kwota, analiza przyczyn, skutki finansowe),
 - b) odstąpienie przez Bank od wystąpienia z wnioskiem o wypłatę (ilość, kwota, analiza przyczyn, skutki finansowe).

W przypadku wystąpienia wzrostu poziomu ryzyka w portfelu kredytowym Bank identyfikuje przyczynę.

Po zidentyfikowaniu przyczyn wzrostu poziomu ryzyka Bank powinien rozważyć podjęcie następujących działań:

- 1) ograniczenie kwoty zaangażowań poprzez wprowadzenie ostrzejszych limitów;
- 2) ograniczenie skali całej akcji kredytowej Banku lub w odniesieniu do wybranych oddziałów, produktów, grupy klientów;
- 3) zwiększenie stopnia adekwatności zabezpieczeń;
- 4) restrukturyzowanie zadłużenia;
- 5) doskonalenie standardów kredytowych i systemu kontroli wewnętrznej;
- 6) zweryfikowanie polityki kredytowej;
- 7) podejmowanie innych zindywidualizowanych działań zależnych od skali i rodzaju stwierdzonego zagrożenia.

Podstawową zasadą funkcjonującą w Banku przy podejmowaniu pozytywnej decyzji kredytowej jest posiadanie przez klienta zdolności do spłaty kredytu; przyjmowane zabezpieczenia traktowane są jako źródło spłaty kredytu, w przypadku gdy klient utracił zdolność do samodzielnej obsługi zadłużenia, tym samym jakość i skuteczność zabezpieczenia spłaty kredytu nie zastępuje

konieczności posiadania przez klienta zdolności kredytowej, za wyjątkiem przypadków, o których mowa w art. 70 ust. 2 ustawy Prawo bankowe.

Jako zabezpieczenie spłaty udzielonych kredytów Bank przyjmuje następujące rodzaje zabezpieczeń:

1) w ramach zabezpieczeń rzeczowych:

- a) hipotekę na nieruchomości,
- b) zastaw rejestrowy,
- c) przewłaszczenie rzeczy ruchomej,
- d) wpłatę określonej kwoty, spełniającej warunki określone w art. 102 ustawy Prawo bankowe,
- e) blokadę środków na rachunku w Banku lub innych bankach,
- f) cesję wierzytelności z umów handlowych,
- g) cesję wierzytelności z umów ubezpieczeniowych,
- h) inne, zaakceptowane indywidualną decyzją przez Bank;

2) w ramach zabezpieczeń nierzeczowych:

- a) weksel własny i poręczenie wekslowe,
- b) gwarancję,
- c) poręczenie cywilne.

W celu ograniczania ryzyka prawnego i operacyjnego Bank określił szczegółowe zasady ustanawiania prawnych form zabezpieczeń spłaty kredytów w procedurze „Instrukcja Prawnych Form Zabezpieczeń Wierzytelności Banku”.

W przypadkach, o których mowa w art. 70 ust. 2 pkt. 1 ustawy Prawo bankowe -za szczególną formę zabezpieczenia Bank uważa takie przypadki, w których zapewnił sobie:

1) wykonywanie dodatkowych czynności prawnych, zmierzających do wzmocnienia zabezpieczenia, które będą skutkowały dodatkową możliwością dochodzenia roszczeń;

2) wpływ na podejmowane u kredytobiorcy decyzje strategiczne;

Wartość oraz adekwatność przyjętych zabezpieczeń spłaty kredytów jest przez Bank oceniana na poziomie uzależnionym od: ich stopnia płynności, długoterminowej stabilności wartości, ewentualnego czasu zbycia zabezpieczenia.

Oprócz podstawowej funkcji, jaką spełniają przyjęte w Banku zabezpieczenia, pozwalają one również bezpośrednio redukować skalę zrealizowanego ryzyka kredytowego; Bank wykorzystuje przyjęte zabezpieczenia do pomniejszania podstawy naliczania rezerw celowych zgodnie z zapisami rozporządzeniem Ministra Finansów w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków.

Ryzyko płynności

Cele strategiczne w zakresie ryzyka płynności obejmują:

- 1) zapewnienie finansowania aktywów i terminowego wykonywania zobowiązań w toku normalnej działalności Banku lub w innych warunkach, które można przewidzieć, bez konieczności poniesienia straty;
- 2) zapobieganie powstania sytuacji kryzysowej, zwłaszcza z powodu czynników wewnątrzbankowych oraz posiadanie aktualnego i skutecznego planu awaryjnego na wypadek wystąpienia takiej sytuacji;
- 3) utrzymywanie przez Bank aktywów nieobciążonych na minimalnym poziomie stanowiącym zabezpieczenie na wypadek zrealizowania się scenariuszy warunków skrajnych płynności w „horyzoncie przeżycia” wynoszącym 30 dni

Bank realizuje cele strategiczne poprzez:

- 1) utrzymanie dotychczasowej struktury banku pasywów Banku, gdzie głównym źródłem finansowania aktywów są depozyty podmiotów niefinansowych oraz instytucji samorządowych;
- 2) pozyskiwanie depozytów o możliwie długich terminach wymagalności, tak aby Bank mógł otwierać po stronie aktywnej pozycje o dłuższym horyzoncie czasowym;
- 3) utrzymywanie na bezpiecznym poziomie nadzorczych miar płynności, przy jednoczesnym minimalizowaniu kosztów z tym związanych;
- 4) finansowanie kredytów łącznie z majątkiem trwałym przez pasywa stabilne powiększone o fundusze własne przy jednoczesnym minimalizowaniu kosztów z tym związanych;
- 5) utrzymywanie płynnościowej struktury bilansu na poziomie zapewniającym występowanie nadwyżki skumulowanych aktywów nad skumulowanymi pasywami w okresie do 1 roku oraz nadwyżki skumulowanych pasywów nad skumulowanymi aktywami w okresie powyżej 1 roku;
- 6) zapewnienie globalnej wypłacalności Banku, oznaczającej posiadanie skumulowanej luki płynności (bez uwzględnienia zobowiązań pozabilansowych udzielonych i otrzymanych) na poziomie nieujemnym;
- 7) dywersyfikacja źródeł finansowania poprzez ograniczanie udziału środków dużych deponentów w bazie depozytowej;
- 8) dążenie do podnoszenia stabilności źródeł finansowania głównie poprzez pozyskiwanie środków od osób fizycznych po akceptowalnej cenie;
- 9) identyfikacja wszelkich zagrożeń związanych z ryzykiem utraty płynności w zależności od stwierdzonego charakteru zagrożenia postępowanie według procedur awaryjnych określonych w obowiązujących w Banku zasadach zarządzania ryzykiem płynności.

Za obszar ryzyka płynności w Banku odpowiadają:

- 1) Wiceprezes Zarządu ds. Handlu i Finansów w zakresie nadzoru nad zarządzaniem ryzykiem płynności;
- 2) Prezes Zarządu w zakresie nadzoru nad pomiarem i monitorowaniem ryzyka płynności.

W procesie zarządzania ryzykiem płynności w Banku uczestniczą:

1. Rada Nadzorcza – która:
 - 1) w ramach pełnionego nadzoru właścicielskiego dokonuje okresowej oceny i nadzoruje wszystkie aspekty polityki zarządzania ryzykiem płynności w Banku;
 - 2) zatwierdza cele strategiczne w zarządzaniu ryzykiem płynności, zawarte w obowiązującej w Banku strategii zarządzania ryzykiem;
 - 3) ocenia skuteczność systemu zarządzania ryzykiem płynności na podstawie okresowej, syntetycznej informacji na temat poziomu ryzyka, na jakie narażony jest Bank.
2. Zarząd:
 - 1) zapewnia skuteczne działanie systemu zarządzania ryzykiem płynności;
 - 2) zatwierdza zasady zarządzania ryzykiem płynności;
 - 3) wyznacza osoby odpowiedzialne za opracowanie, wprowadzenie i aktualizację zasad, o których mowa w pkt. 2;
 - 4) odpowiada za utrzymanie ryzyka płynności na poziomie nie przekraczającym poziomu akceptowalnego przez Radę Nadzorczą.
3. Zespół ds. planowania, analiz i ryzyk bankowych – będący komórką monitorującą ryzyko płynności, która podlega Prezesowi Zarządu, wykonujący zadania związane z:
 - 1) okresowym weryfikowaniem i aktualizowaniem niniejszej procedury oraz przygotowywaniem propozycji zmian procedury dla Zarządu, w tym weryfikowaniem i aktualizowaniem metod pomiaru ryzyka płynności oraz poziomu limitów;
 - 2) zgłaszaniem potrzeb zmian w polityce płynnościowej Banku;
 - 3) zapewnieniem zgodności niniejszej procedury ze strategią działania Banku i strategią zarządzania ryzykiem;
 - 4) proponowaniem wysokości przyjętych limitów;
 - 5) dokonywaniem pomiaru poziomu ryzyka, w tym płynności średnio i długoterminowej, przeprowadzaniem testów warunków skrajnych, pogłębioną analizą płynności długoterminowej;
 - 6) analizą wskaźników służących ocenie poziomu ryzyka płynności
 - 7) analizą stopnia realizacji limitów;
 - 8) oceną poziomu ryzyka płynności;
 - 9) wyznaczaniem nadzorczych miar płynności oraz wskaźników LCR i NSFR;
 - 10) oceną nowych produktów bankowych w zakresie potencjalnego wpływu na ryzyko płynności,
 - 11) opracowywaniem scenariuszy sytuacji kryzysowych;
 - 12) opracowywaniem propozycji rekomendacji wydawanych przez Zarząd Banku dla komórki zarządzającej mającej na celu właściwe kształtowanie poziomu ryzyka płynności Banku;
 - 13) sporządzaniem raportów dla Zarządu i Rady Nadzorczej.
4. Zespół Finansowo - Księgowy. – będący komórką zarządzającą ryzykiem płynności, która podlega Wiceprezesowi Zarządu ds. Handlu i Finansów, wykonujący zadania związane z:
 - 1) okresowym weryfikowaniem i aktualizowaniem niniejszej procedury oraz przygotowywaniem propozycji zmian procedury dla Zarządu, w zakresie zarządzania płynnością dzienną, bieżącą i krótkoterminową;
 - 2) optymalnym zarządzaniem środkami Banku oraz wywiązywaniem się Banku z zawartych umów, w tym zagospodarowywaniem nadwyżek środków.

5. Pozostałe komórki lub osoby odpowiedzialne za:

- 1) kontrolę i utrzymywanie limitów kasowych;
- 2) sporządzanie wykazu kredytów do ewentualnej odsprzedaży na potrzeby Planu awaryjnego;
- 3) przekazywanie do komórki zarządzającej informacji niezbędnych do sporządzania prognozy przepływów pieniężnych.

Analiza ryzyka płynności sporządzana przez Komórkę monitorującą obejmuje w szczególności następujące elementy:

- 1) struktury i stabilności źródeł finansowania działalności Banku, ze szczególnym uwzględnieniem depozytów;
- 2) stopnia niedopasowania terminów płatności pozycji bilansowych i pozabilansowych;
- 3) wpływu pozycji pozabilansowych na poziom ryzyka płynności;
- 4) poziomu aktywów nieobciążonych;
- 5) analizy wskaźników płynności;
- 6) ryzyka związanego z płynnością długoterminową;
- 7) wyników testów warunków skrajnych;
- 8) stopnia przestrzegania limitów;

Ryzyko kapitałowe

Długoterminowe cele kapitałowe Banku:

- 1) dążenie do zapewnienia odpowiedniej struktury oraz systematycznego wzrostu funduszy własnych, adekwatnych do skali i rodzaju prowadzonej działalności;
- 2) ograniczenie wyznaczania łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko do rodzajów ryzyka przewidzianych przez przepisy prawa przy założeniu braku prowadzenia działalności handlowej;
- 3) dążenie do osiągnięcia minimalnej wielkości łącznego współczynnika kapitałowego na poziomie, o którym mowa w § 4 ust. 2 pkt 3 i ust. 3;
- 4) posiadanie minimalnej wielkości współczynnika kapitału Tier I na poziomie **11%**;
- 5) posiadanie minimalnej wielkości współczynnika kapitału podstawowego Tier I na poziomie **11%**;
- 6) obciążenie kapitałem wewnętrznym funduszy własnych na maksymalnym poziomie **77%**; tym samym posiadanie wewnętrznego współczynnika kapitałowego na minimalnym poziomie **10%**;
- 7) dążenie do takiej struktury funduszy Tier I, aby kapitał rezerwowy stanowił **80%** funduszy Tier I;
- 8) dywersyfikacja funduszu udziałowego poprzez uzyskanie ograniczenie pakietów udziałów do 5% funduszu udziałowego;
- 9) przekazywanie na fundusze własne minimum **80%** nadwyżki bilansowej;
- 10) dążenie do uzyskania zaangażowania kapitałowego w kapitał zakładowy Banku Zrzeszającego na poziomie minimum 0,5% sumy bilansowej Banku;
- 11) ograniczenie jednostkowego zaangażowania kapitałowego w instytucjach finansowych, bankach krajowych, zakładach ubezpieczeń i zakładach reasekuracji w taki sposób, aby umniejszenie funduszy własnych Banku z tego tytułu nie stanowiło zagrożenia dla celów określonych w pkt 3, 4 i 5;

- 12) nie angażowanie się kapitałowe w podmioty będące Uczestnikami Systemu Ochrony, za wyjątkiem Banku Zrzeszającego.

Zadania realizowane w ramach zarządzania ryzykiem kapitałowym:

1. Rada Nadzorcza:

- 1) zatwierdza procedury wewnętrzne Banku dotyczące procesu zarządzania i planowania kapitałowego, w tym szacowania kapitału wewnętrznego;
- 2) sprawuje nadzór nad zgodnością polityki Banku w zakresie podejmowania decyzji ze strategią zarządzania i planowania kapitałowego;
- 3) ocenia, czy działania Zarządu w zakresie zarządzania kapitałowego są skuteczne i zgodne z polityką Rady.

2. Zarząd:

- 1) odpowiada za opracowanie, wprowadzenie oraz aktualizację procedury w zakresie zarządzania i planowania kapitałowego, w tym wyznaczania łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko i szacowania kapitału wewnętrznego;
- 2) wprowadza podział realizowanych w Banku zadań w zakresie zarządzania ryzykiem kapitałowym;
- 3) przekazuje Radzie Nadzorczej Banku okresową informację na temat wielkości funduszy własnych oraz wielkości wymogów kapitałowych przypadających na istotne rodzaje ryzyka;
- 4) podejmuje czynności mające na celu zapewnienie zgodności działania Banku z obowiązującymi przepisami prawa, w tym zapewnienie odpowiedniej wielkości funduszy własnych do skali działania Banku i ponoszonego ryzyka.

3. Zespół ds. Planowania, Analiz i Ryzyk Bankowych:

- 1) monitoruje poziom funduszy własnych, identyfikuje potrzeby kapitałowe;
- 2) ocenia stopień pokrycia funduszami różnych rodzajów ryzyka bankowego;
- 3) wskazuje na rozwiązania zmierzające do efektywnego wykorzystania funduszy własnych;
- 4) ocenia skalę zapotrzebowania Banku na zwiększenie funduszy własnych;
- 5) opracowuje propozycje zmierzające do odpowiedniego alokowania funduszy własnych;
- 6) wskazuje na sposoby ograniczania ryzyka w przypadku pojawienia się zagrożeń związanych z brakiem adekwatności kapitałowej Banku;
- 7) opracowuje sprawozdania z zakresu kapitału wewnętrznego i poziomu wewnętrznego współczynnika wypłacalności;
- 8) uczestniczy w procesie weryfikacji procedury w zakresie zarządzania i planowania kapitałowego, w tym wyznaczania łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko i szacowania kapitału wewnętrznego;
- 9) monitoruje poziom adekwatności kapitałowej;
- 10) dokonuje oceny wykonania planu kapitałowego;
- 11) przeprowadza testy warunków skrajnych – wpływ czynników makroekonomicznych (rocznie).

4. Zespół Finansowo – Księgowy:

- 1) gromadzi dane finansowe, potrzebne do monitorowania adekwatności kapitałowej Banku;
- 2) opracowuje sprawozdania z zakresu łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko i poziomów współczynników kapitałowych;

- 3) opracowuje propozycje aktualizacji procedury w zakresie zarządzania i planowania kapitałowego, w tym wyznaczania łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko i szacowania kapitału wewnętrznego;
- 4) monitoruje realizację planu kapitałowego i opracowuje informację z wykonania planu dla Zespołu ds. Planowania, Analiz i Ryzyk Bankowych;
- 5) przeprowadza kapitałowe testy warunków skrajnych.

Ryzyko stopy procentowej

Cele strategiczne w zakresie ryzyka stopy procentowej obejmują:

- 1) optymalizacja wyniku odsetkowego w warunkach zmienności rynkowych stóp procentowych;
- 2) ograniczanie negatywnego wpływu zmian stóp procentowych poprzez doskonalenie narzędzi pomiaru i odpowiednie kształtowanie struktury aktywów i pasywów wrażliwych na zmiany stóp procentowych;
- 3) utrzymywanie poziomu ryzyka w ramach ustanowionych limitów opisanych w wewnętrznej procedurze dotyczącej zasad zarządzania ryzykiem stopy procentowej.

Bank realizuje cele strategiczne poprzez:

- 1) ograniczenie ryzyka stopy procentowej tylko do portfela bankowego i tylko do pozycji wynikających z produktów bilansowych;
- 2) ograniczenie kwoty pozycji wrażliwych na zmiany stóp procentowych z terminami przeszacowania powyżej 1 roku do maksymalnie 2% sumy bilansowej;
- 3) zmniejszanie ryzyka bazowego poprzez:
 - a) stosowanie dla produktów klientów stóp bazowych w postaci stawek własnych Banku (w zakresie przewidzianym w przepisach prawa) - zwłaszcza dla aktywów wrażliwych,
 - b) oferowanie klientom produktów depozytowych, których oprocentowanie uzależnione byłoby od stawek rynkowych (stóp rynku międzybankowego).

Zadania realizowane w ramach zarządzania ryzykiem stopy procentowej:

Rada Nadzorcza w ramach pełnionego nadzoru właścicielskiego dokonuje okresowej oceny dotyczącej wszystkich aspektów zarządzania ryzykiem stopy procentowej w Banku, w tym zgodności prowadzonej polityki z obowiązującą strategią oraz planem finansowym.

Zarząd przedstawia Radzie Nadzorczej raporty z zakresu analizy ryzyka stopy procentowej w cyklach kwartalnych; w przypadku wystąpienia znaczącego wpływu ryzyka stopy procentowej na wynik finansowy Banku, Rada Nadzorcza otrzymuje raporty ze zwiększoną częstotliwością.

Do głównych zadań Rady Nadzorczej należy:

- 1) zatwierdzanie strategii i generalnych zasad polityki Banku obejmujących m.in. profil działalności, wielkość możliwego do zaakceptowania ryzyka, w tym ryzyka stopy procentowej (tzw. „apetyt na ryzyko”), w trakcie przyjmowania planów strategicznych oraz rocznych planów finansowych,
- 2) nadzorowanie przestrzegania przez Zarząd, wynikającego ze strategii Banku, zaakceptowanego przez Radę Nadzorczą, dopuszczalnego profilu ryzyka Banku, w tym poziomu ryzyka stopy procentowej,
- 3) nadzorowanie skuteczności procesu zarządzania Bankiem, z uwzględnieniem

efektywności i trafności zatwierdzonych przez Zarząd: struktur organizacyjnych, linii podległości, zakresów odpowiedzialności kluczowych komórek Banku, systemu kontroli wewnętrznej,

- 4) sprawdzanie, czy Zarząd przydzielił adekwatne środki techniczne (m.in. specjalistyczne aplikacje informatyczne), specjalistyczną kadrę i inne niezbędne środki do efektywnego zarządzania ryzykiem stopy procentowej.

Dopuszczalny poziom ryzyka w Banku wyrażony może być za pomocą stopnia narażenia wyniku finansowego oraz funduszy własnych Banku na to ryzyko (objęty systemem limitów narażenia Banku na ryzyko stopy procentowej).

Pośrednio wielkość ryzyka znajduje swoje odzwierciedlenie w zatwierdzonym przez Radę Nadzorczą i Zarząd planowanym współczynniku adekwatności kapitałowej, zwrocie na aktywach (ROA), zwrocie na kapitale (ROE) oraz kluczowych zasadach polityki Banku (np. co do dopuszczalnych rodzajów inwestycji i produktów, maksymalnego dopuszczalnego okresu przeszacowania pozycji, maksymalnego dopuszczalnego okresu zapadalności / wymagalności pozycji bilansu).

Jednostkami odpowiedzialnymi za zarządzanie w Banku ryzykiem stopy procentowej są:

- 1) Zarząd,
- 2) Komórka zarządzająca (Zespół Rachunków bieżących i depozytów, Zespół Kredytów i Zespół Finansowo-Księgowy),
- 3) Komórka monitorująca (Zespół ds. Planowania, Analiz i Ryzyk Bankowych),
- 4) pozostałe komórki i jednostki organizacyjne Banku w ramach zadań przypisanych w „Regulaminie organizacyjnym Banku” oraz w niniejszych Zasadach.

Za nadzór nad zarządzaniem ryzykiem stopy procentowej odpowiada Członek Zarządu ds. Handlu i Finansów.

Zarząd odpowiedzialny jest za stworzenie i zorganizowanie prawidłowego procesu zarządzania ryzykiem stopy procentowej, w tym za wdrożenie i aktualizowanie zasad polityki oraz procedury zarządzania tym ryzykiem.

Zarząd sprawuje bieżącą kontrolę nad efektywnością procesu zarządzania ryzykiem w ramach swoich uprawnień statutowych.

W ramach procesu zarządzania ryzykiem stopy procentowej Zarząd:

- 1) zatwierdza limity określające stopień narażenia Banku na ryzyko stopy procentowej, w przedziale zgodnym ze strategią zaakceptowaną przez Radę Nadzorczą,
- 2) przyjmuje w cyklach miesięcznych ocenę oraz analizę ryzyka stopy procentowej i na jej podstawie podejmuje, w miarę potrzeby, odpowiednie decyzje operacyjne,
- 3) kontroluje kształtowanie się parametrów związanych z ryzykiem stopy procentowej, odnosząc uzyskane wielkości do ustalonych limitów,
- 4) przyjmuje prognozy podstawowych stóp referencyjnych, które stanowić będą podstawę do analizy ryzyka stopy procentowej,
- 5) przekazuje Radzie Nadzorczej informacje zawierające w szczególności dane dotyczące: charakteru i stopnia narażenia Banku na ryzyko stopy procentowej, możliwych odchyłek wyniku odsetkowego Banku w zależności od kierunku i natężenia zmian stóp referencyjnych,
- 6) poddaje ocenie stopień narażenia Banku na ryzyko stopy procentowej z tytułu wprowadzenia nowych produktów kredytowych i depozytowych,
- 7) wprowadza i regularnie ocenia skuteczność działania mechanizmów kontroli wewnętrznej.

Do zadań Komórki monitorującej, w ramach zarządzania ryzykiem stopy procentowej, należy w szczególności:

- 1) zbieranie danych z systemu księgowego oraz danych pomocniczych z pozostałej dokumentacji Banku, służących za podstawę przy analizie ryzyka stopy procentowej,
- 2) monitorowanie przestrzegania limitów dotyczących ryzyka stopy procentowej oraz okresowe weryfikowanie adekwatności ustanowionych limitów,
- 3) sporządzanie okresowych raportów dotyczących ryzyka stopy procentowej,
- 4) przedkładanie raportów z zakresu oceny ryzyka stopy procentowej na posiedzenia Zarządu i Rady Nadzorczej,
- 5) ocena oprocentowania produktów bankowych na tle kształtowania się stóp rynkowych oraz oferty konkurencyjnych banków na lokalnym rynku finansowym,
- 6) okresowa ocena stosowanych w Banku „Zasad zarządzania ryzykiem stopy procentowej” oraz proponowanie ewentualnych zmian,
- 7) weryfikacja zastosowanych metod pomiaru ryzyka stopy procentowej.

Komórka monitorująca w ramach analizy ryzyka stopy procentowej sporządza:

- 1) zestawienie struktury aktywów i pasywów oprocentowanych, według stawek referencyjnych, z wyliczonym średnioważonym oprocentowaniem oraz średnioważonym wskaźnikiem zmian do stawek referencyjnych,
- 2) zestawienie niedopasowania (luki) w poszczególnych przedziałach przeszacowania, dla aktywów i pasywów sklasyfikowanych według stóp referencyjnych,
- 3) scenariusze zmian wyniku odsetkowego oraz zmianę wartości ekonomicznej banku, w okresie 12 miesięcy,
- 4) obliczenia podstawowych wskaźników związanych z aktywami i pasywami oprocentowanymi,
- 5) zestawienie poziomu wykorzystania obowiązujących w Banku limitów, ograniczających poziom ryzyka stopy procentowej,
- 6) prognozę przychodów, kosztów i wyniku odsetkowego, w odniesieniu do planu finansowego,
- 7) informację o poziomie (stopniu) wykorzystania poszczególnych limitów w zakresie ryzyka stopy procentowej, o przekroczeniach i podjętych działaniach,
- 8) inne informacje ważne z punktu widzenia zarządzania ryzykiem stopy procentowej.

Zarządzanie ryzykiem stopy procentowej w Banku ma charakter:

skonsolidowany – oznacza to, że obejmuje ono łącznie wszystkie jednostki i komórki organizacyjne Banku,

całościowy – uwzględniane są przy analizie wszystkie istotne dla Banku rodzaje ryzyka stopy procentowej w powiązaniu z innymi rodzajami ryzyk bankowych.

Ryzyko walutowe

Cele strategiczne w zakresie działalności walutowej obejmują:

- 1) obsługę klientów Banku w zakresie posiadanych uprawnień walutowych;
- 2) zapewnienie klientom Banku kompleksowej obsługi w zakresie prowadzenia rachunków walutowych bieżących i terminowych, obsługi kasowej, realizacji przelewów otrzymywanych i wysyłanych za granicę oraz wykonywania innych czynności obrotu dewizowego za pośrednictwem banku zrzeszającego;

- 3) minimalizowanie ryzyka walutowego.

Bank realizuje cele strategiczne poprzez:

- 1) dążenie do utrzymania domkniętych indywidualnych pozycji walutowych, tak aby pozycja walutowa całkowita nie przekroczyła 2% funduszy własnych Banku;
- 2) prowadzenie transakcji wymiany walut z bankiem zrzeszającym polegających na zagospodarowywaniu nadwyżek środków walutowych oraz domykaniu otwartych pozycji walutowych Banku; transakcje walutowe nie mają charakteru spekulacyjnego;
- 3) utrzymywanie relatywnie wysokiego poziomu aktywów płynnych w walutach obcych;
- 4) podnoszenie kwalifikacji kadry oraz ścisłą współpracę w tym zakresie z bankiem zrzeszającym;
- 5) niedokonywanie transakcji w walutach niewymienialnych.

Rada Nadzorcza w ramach pełnionego nadzoru właścicielskiego dokonuje okresowej oceny kluczowych aspektów zarządzania ryzykiem walutowym w banku, w tym zgodności prowadzonej polityki z obowiązującą strategią oraz planem finansowym.

Za skuteczność systemu zarządzania ryzykiem walutowym odpowiada Zarząd.

Nadzór nad kształtowaniem pozycji bilansowych oraz pozabilansowych wrażliwych na ryzyko walutowe w banku sprawuje Wiceprezes Zarządu ds. Handlu i Finansów.

Nadzór nad identyfikowaniem, pomiarem, monitorowaniem i kontrolą ryzyka walutowego sprawuje Prezes Zarządu.

Za nadzór nad prowadzeniem ksiąg rachunkowych odpowiada Wiceprezes Zarządu ds. Handlu i Finansów.

Za zadania związane z zarządzaniem działalnością walutową odpowiada Komórka zarządzająca (Zespół Finansowo-Księgowy, Zespół Rachunków bieżących i depozytów).

Za zadania związane z identyfikowaniem, pomiarem, monitorowaniem i kontrolowaniem ryzyka walutowego Banku odpowiada Komórka monitorująca (Zespół ds. Planowania, Analiz i Ryzyk Bankowych).

Oceny ryzyka walutowego, w tym bieżącej i planowanej pozycji walutowej banku, dokonuje Zarząd.

Komórka zarządzająca odpowiada za:

- 1) zarządzanie ryzykiem walutowym,
- 2) zarządzanie rachunkami walutowymi Nostro Banku w Banku Zrzeszającym,
- 3) obsługę transakcji walutowych,
- 4) ewidencjonowanie i rozliczanie transakcji walutowych,
- 5) przestrzeganie limitów w zakresie ryzyka walutowego,
- 6) lokowanie nadwyżek środków walutowych,
- 7) utrzymywanie pozycji walutowej Banku na poziomie zgodnym z obowiązującymi limitami,
- 8) przestrzeganie limitów związanych z kupnem lub sprzedażą walut obcych zawartych przez upoważnionych pracowników.

Komórka monitorująca odpowiada za:

- 1) monitorowanie i prognozowanie pozycji walutowej Banku,
- 2) wyliczanie bieżącej pozycji walutowej Banku,
- 3) kształtowanie polityki kursów walutowych Banku,

- 4) opracowywanie i wdrażanie regulacji walutowych,
- 5) kontrolowanie obowiązujących limitów,
- 6) współpracę z instytucjami zewnętrznymi,
- 7) archiwizację Tabel kursowych,
- 8) raportowanie w zakresie poziomu ryzyka walutowego dla Zarządu w okresach kwartalnych, dla Rady Nadzorczej w okresach półrocznych,

Komórka monitorująca ma obowiązek raz na kwartał monitorowanie przestrzegania limitów i raportowanie wyników tego monitoringu.

Ryzyko operacyjne

Celem strategicznym w zakresie ryzyka operacyjnego jest :

- 1) optymalizacja efektywności gospodarowania poprzez zapobieganie i minimalizowanie strat operacyjnych oraz wyeliminowanie przyczyn ich powstawania, racjonalizacja kosztów, jak również zwiększenie szybkości oraz adekwatności reakcji Banku na zdarzenia od niego niezależne,
- 2) wdrożenie efektywnej struktury zarządzania ryzykiem operacyjnym, w tym określenie ról i odpowiedzialności w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym.

Proces zarządzania ryzykiem operacyjnym w banku obejmuje:

- 1) identyfikację procesów, a w ich ramach:
 - a) krytycznych procesów biznesowych,
 - b) procesów kluczowych;
- 2) identyfikację ryzyka;
- 3) pomiar i ocenę ryzyka;
- 4) stosowanie narzędzi redukcji ryzyka;
- 5) monitorowanie ryzyka, w tym:
 - a) raportowanie zdarzeń operacyjnych,
 - b) raportowanie strat operacyjnych,
 - c) analizę kluczowych wskaźników ryzyka (KRI).

Zarządzanie ryzykiem operacyjnym odnosi się do:

- 1) struktury organizacyjnej banku oraz jej adekwatności do realizacji strategicznych celów;
- 2) czynności wykonywanych przez pracowników;
- 3) adekwatności kwalifikacji pracowników oraz ich rozwoju do potrzeb banku;
- 4) zatrudnienia, bezpieczeństwa i higieny pracy;
- 5) przeciwdziałania dyskryminacji pracowników m.in. ze względu na wiek, płeć, przekonania, przynależność do partii politycznej, organizacji i związków zawodowych;
- 6) ubezpieczeń oraz odszkodowań;
- 7) zapobiegania działalności przestępczej pracowników, klientów oraz innych osób na szkodę banku;
- 8) procesów realizowanych przez kanały dystrybucji produktów (tradycyjne i elektroniczne) wykorzystywanych przez bank;
- 9) bezpieczeństwa fizycznego i informatycznego;
- 10) postępowania w sytuacjach zagrożenia bieżącego funkcjonowania banku;
- 11) zdarzeń, których skutki dotyczą bank, natomiast ich przyczyny znajdują się poza jego bezpośrednią kontrolą;

- 12) usług świadczonych w ramach współpracy z kontrahentami na podstawie umów o wykonywanie czynności należących do zakresu działania banku oraz innych umów;
- 13) adekwatności polityki i praktyki ubezpieczeniowej banku w relacji do ponoszonego ryzyka,
- 14) nowych i istniejących produktów, projektów oraz procesów.

Zarządzanie ryzykiem operacyjnym jest adekwatne do poziomu generowanego ryzyka oraz uwzględnia:

- 1) specyfikę i złożoność wykonywanych czynności generujących ryzyko operacyjne,
- 2) realizowane procesy biznesowe,
- 3) rozproszenie geograficzne jednostek organizacyjnych Banku,
- 4) liczbę oraz wartość dokonywanych i przetwarzanych transakcji,
- 5) funkcjonowanie systemów informatycznych,
- 6) posiadane mechanizmy kontroli i ochrony.

Bieżące zarządzanie ryzykiem operacyjnym polega na:

- 1) zapobieganiu zdarzeniom operacyjnym powstającym w bieżącej działalności Banku, w procesach wewnętrznych oraz systemach przy zastosowaniu instrumentów kontrolnych adekwatnych do skali generowanego ryzyka,
- 2) podejmowaniu działań zmierzających do ograniczenia liczby i skali występujących zagrożeń w przypadku przekroczenia akceptowanego poziomu,
- 3) likwidowaniu negatywnych skutków zdarzeń operacyjnych,
- 4) rejestrowaniu danych o zdarzeniach operacyjnych i poniesionych stratach operacyjnych w module RIRO systemu bankowego.

Kierujący poszczególnymi jednostkami organizacyjnymi Banku są bezpośrednio odpowiedzialni za zarządzanie ryzykiem operacyjnym i pełnią rolę tzw. Właścicieli ryzyka.

Za przepływ informacji pomiędzy pracownikami danej jednostki organizacyjnej odpowiada Właściciel ryzyka.

Wyznaczony przez Zarząd Menadżer Ryzyka Operacyjnego odpowiedzialny jest za monitorowanie ryzyka operacyjnego oraz koordynowanie wykonywanych w Banku zadań z zakresu tego ryzyka.

Menadżer ryzyka Operacyjnego MRO odpowiada za:

- 1) opracowanie i wdrożenie wewnętrznych metod oceny ryzyka operacyjnego;
- 2) określenie (w miarę potrzeb) jednolitego wzoru arkusza służącego do dokonania samooceny ryzyka operacyjnego;
- 3) monitorowanie procesu zarządzania ryzykiem operacyjnym w banku;
- 4) gromadzenie danych o zidentyfikowanym ryzyku;
- 5) gromadzenie danych i raportów o zdarzeniach i stratach operacyjnych;
- 6) analizę, monitorowanie i raportowanie KRI;

Ponadto MRO w ramach swoich obowiązków:

- 1) przygotowuje raporty z zakresu ryzyka operacyjnego dla Zespołu ds. Planowania, Analiz i Ryzyk Bankowych oraz (w razie potrzeby) dla Zarządu, Rady Nadzorczej, czy innych jednostek organizacyjnych banku;
- 2) wspomaga jednostki organizacyjne banku w organizowaniu procesu zarządzania ryzykiem operacyjnym;
- 3) monitoruje przepisy zewnętrzne związane z zarządzaniem ryzykiem operacyjnym;
- 4) czuwa nad aktualizacją regulacji wewnętrznych związanych z zarządzaniem ryzykiem operacyjnym w banku;

Zespół ds. Planowania Analiz i Ryzyk Bankowych przedstawia organom Banku okresowe raporty na temat ryzyka operacyjnego w skali całego Banku.

Bank posiada w szczególności:

- 1) plany utrzymania ciągłości działania zapewniające ciągłe i niezakłócone działanie banku oraz plany awaryjne służące zapewnieniu możliwości prowadzenia bieżącej działalności banku i ograniczeniu strat w przypadku wystąpienia niekorzystnych zdarzeń operacyjnych mogących poważnie zakłócić tę działalność;
- 2) politykę w zakresie wyboru, uzupełniania oraz monitorowania potrzeb kadrowych i planowania zaplecza kadrowego;
- 3) zasady zarządzania ryzykiem powierzenia wykonywania czynności podmiotom zewnętrznym;
- 4) politykę bezpieczeństwa, w tym:
 - a) bezpieczeństwo fizyczne osób i obiektów,
 - b) bezpieczeństwo zasilania w media,
 - c) bezpieczeństwo informacji i danych,
 - d) zasady zarządzania systemami informatycznymi;
- 5) strategię w zakresie rozwoju i eksploatacji systemów informatycznych i sieci.

Ryzyko braku zgodności

Zarządzanie ryzykiem braku zgodności oznacza:

- 1) efektywne przeciwdziałanie możliwościom wystąpienia naruszeń przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz przyjętych przez Bank standardów postępowania;
- 2) sprawne i skuteczne podejmowanie działań naprawczych w sytuacji zidentyfikowania braku zgodności;
- 3) dążenie do zgodności regulacji wewnętrznych Banku z przepisami zewnętrznymi;
- 4) dążenie i dbałość o:
 - a) wizerunek zewnętrzny Banku rozumianego jako instytucja zaufania publicznego,
 - b) pozytywny odbiór Banku przez klientów,
 - c) przejrzystość działań Banku wobec klientów,
 - d) stworzenie kadry pracowniczej identyfikującej się z Bankiem, dobrze zorganizowanej wewnętrznie dla realizacji wspólnych celów wytyczonych przez Bank.

Za całość koordynacji procesu identyfikacji i zarządzania w Banku ryzykiem braku zgodności, jak też za nadzór nad działaniami komórki pełniącej funkcję ds. ryzyka braku zgodności odpowiada Wice Prezes ds. Administracji i Bezpieczeństwa.

Niezależnie od miejsca zajmowanego w strukturze organizacyjnej Banku:

- 1) komórka pełniąca funkcję ds. ryzyka braku zgodności przekazuje raporty z obszaru ryzyka braku zgodności do Zespołu ds. planowania, analiz i ryzyk bankowych;
- 2) Na podstawie otrzymanych raportów Zespół ds. planowania, analiz i ryzyk bankowych sporządza raz w roku analizę poziomu ryzyka braku zgodności dla Zarządu i Rady Nadzorczej;
- 3) system wynagradzania i motywowania tej komórki bezpośrednio zależy od Zarządu Banku;

- 4) decyzja o ewentualnym zwolnieniu tej komórki wraz uzasadnieniem jest przekazywana Radzie Nadzorczej Banku;
- 5) komórka pełniąca funkcję ds. ryzyka braku zgodności posiada prawo do kontaktowania się z własnej inicjatywy z każdym pracownikiem i uzyskiwania dostępu do dowolnych dokumentów, czy plików potrzebnych do wykonywania swych obowiązków.

W procesie zarządzania ryzykiem braku zgodności w Banku uczestniczą:

- 1) Rada Nadzorcza – która:
 - a) odpowiada za nadzorowanie zarządzania ryzykiem braku zgodności,
 - b) zatwierdza zasady zarządzania ryzykiem braku zgodności,
 - c) przynajmniej raz w roku ocenia stopień efektywności zarządzania ryzykiem braku zgodności;
- 2) Zarząd:
 - a) odpowiada za opracowanie zasad zarządzania ryzykiem braku zgodności,
 - b) zapewnia przestrzeganie określonych w obowiązującej w Banku strategii zarządzania ryzykiem celów strategicznych w zakresie zgodności oraz przestrzeganie zasad zarządzania ryzykiem braku zgodności,
 - c) raz w roku składa Radzie Nadzorczej raport w sprawie poziomu ryzyka braku zgodności,
 - d) wprowadza, odpowiednią do skali działania Banku, organizację procesu zarządzania ryzykiem braku zgodności, w tym w szczególności wskazuje odpowiednią komórkę lub osobę realizującą w sposób efektywny zadania związane z ryzykiem braku zgodności, dbając jednocześnie o zapewnienie tej komórce odpowiedniego stopnia niezależności.
- 3) Zespół ds. planowania, analiz i ryzyk bankowych:
 - a) na podstawie raportów otrzymanych od komórki ds. ryzyka braku zgodności Zespół ds. planowania, analiz i ryzyk bankowych sporządza raz w roku analizę poziomu ryzyka braku zgodności dla Zarządu i Rady Nadzorczej,
 - b) przedstawia Zarządowi propozycje działań, które będą miały na celu minimalizowanie powstałego ryzyka braku zgodności i ograniczanie występowania takich naruszeń przepisów prawa i norm postępowania przyszłości,
 - c) ocenia nowe produkty lub procesy pod kątem ryzyka ewentualnego wystąpienia zdarzeń compliance,
- 4) komórka ds. ryzyka braku zgodności : - pracownik Zespołu ds. Administracji i Bezpieczeństwa:
 - a) prowadzi rejestr naruszeń compliance, który przekazuje do Zespołu ds. planowania, analiz i ryzyk bankowych,
 - b) na bieżąco informuje Zarząd Banku o przypadkach występowania istotnych naruszeń compliance,
 - c) opiniuje procedury wewnętrzne, o których mowa w obowiązujących w Banku zasadach zarządzania zmianami, pod kątem ich zgodności z zewnętrznymi przepisami prawa oraz występowania ewentualnych zapisów, które mogłyby wygenerować naruszenie compliance;

- d) kształtuje świadomość istnienia ryzyka braku zgodności wśród pracowników Banku poprzez realizowanie szkoleń z obszaru compliance.;
- 5) rolę komórki ds. obsługi prawnej pełni Kancelaria Radców Prawnych A. Pieścik, W. Pietrzykowski, W. Wolniewicz sp. komandytowa w Poznaniu, z którą Bank ma podpisaną umowę o świadczenie doradztwa prawnego.:
 - a) monitoruje na bieżąco zmiany w zewnętrznych przepisach prawa,
 - b) opiniuje procedury pod kątem ich zgodności ze zmianami w zewnętrznych przepisach prawa,
 - c) informuje pracowników Banku, w sposób ogólnie dostępny o zaistniałych zmianach w zewnętrznych przepisach prawa.

2. W stosunku do ryzyk objętych szczególnym nadzorem opracowane zostały metody ich pomiaru oraz opracowany system raportowania.

Analizy (Raporty) z zakresu oceny poziomu poszczególnych rodzajów ryzyka Banku otrzymują:

1. Zarząd Banku Spółdzielczego :

a) w cyklach miesięcznych:

- z zakresu ryzyka płynności,
- z zakresu ryzyka stopy procentowej,
- z zakresu ryzyka kredytowego (w tym ryzyka koncentracji, ryzyka dotyczącego EKFN, EKZH oraz DEK),

b) w cyklach kwartalnych :

- z zakresu ryzyka walutowego,
- z zakresu ryzyka operacyjnego,
- z zakresu adekwatności kapitałowej (ICCAP),

c) w cyklach rocznych z zakresu:

- ryzyka braku zgodności,
- pogłębionej analizy płynności długoterminowej,
- raport z realizacji ustalonego przez RN apetytu na ryzyko,
- ocena ryzyka powierzania czynności podmiotom zewnętrznym,

2. Rada Nadzorcza Banku Spółdzielczego:

a) w cyklach kwartalnych :

- z zakresu ryzyka płynności,
- z zakresu ryzyka stopy procentowej,
- z zakresu adekwatności kapitałowej (ICCAP),
- z zakresu ryzyka kredytowego (w tym ryzyka koncentracji, ryzyka dotyczącego EKFN, EKZH oraz DEK).

- b) w cyklach półrocznych z zakresu :
 - ryzyka walutowego,
 - ryzyka operacyjnego,
- c) w cyklach rocznych z zakresu:
 - raport z realizacji ustalonego przez RN apetytu na ryzyko,
 - ocena ryzyka powierzania czynności podmiotom zewnętrznym,
 - poziomemu ryzyku braku zgodności,
 - pogłębionej analizy płynności długoterminowej.

Zatwierdzone przez Zarząd oświadczenie na temat adekwatności ustaleń dotyczących zarządzania ryzykiem Banku, dające pewność, że stosowane systemy zarządzania ryzykiem są odpowiednie z punktu widzenia profilu i strategii Banku zawarte jest w Załączniku nr 1 do niniejszego dokumentu.

Informacja na temat ryzyka, w której omówiono ogólny profil ryzyka Banku związany ze strategią działalności, zawierająca kluczowe wskaźniki i dane liczbowe dotyczące ryzyka zawarta jest w Załączniku nr 2.

W zakresie systemu zarządzania Banku

Zarząd Banku składa się z trzech stanowisk: Prezes Zarządu i dwóch Wiceprezesów Zarządu.

Członków Zarządu powołuje, zgodnie z przepisami prawa Rada Nadzorcza, działając wg Statutu Banku Spółdzielczego w Ośnie Lubuskim, biorąc pod uwagę wyniki oceny wstępnej kwalifikacji, doświadczenia i reputacji kandydata. Oceny następcej kwalifikacji, doświadczenia i reputacji Członków Zarządu dokonuje Rada Nadzorcza zgodnie z Procedurą oceny kwalifikacji Członków Zarządu oraz Zarządu Banku Spółdzielczego w Ośnie Lubuskim.

Bank z uwagi na skalę działalności nie stosuje strategii zróżnicowania w zakresie wyboru Członków Zarządu.

Przepływ informacji dotyczącej zarządzania ryzykiem kierowanej do Zarządu oraz Rady Nadzorczej w Banku jest sformalizowany i objęty Zasadami sporządzania informacji zarządczej w Banku Spółdzielczym w Ośnie Lubuskim definiującymi: częstotliwość, zakres, odbiorców i terminy sporządzania raportów i sprawozdań dotyczących ryzyka. Systemem informacji zarządczej są objęte wszystkie rodzaje ryzyka uznawane przez Bank za istotne. Zakres i częstotliwość raportowania jest dostosowana do skali narażenia na ryzyko, a także zmienności ryzyka zapewniając możliwość podejmowania decyzji oraz odpowiedniej reakcji w przypadku zmiany ekspozycji na ryzyko.

III. FUNDUSZE WŁASNE

Fundusze własne Banku wyliczane są zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013r.

Na dzień 31.12.2015r. fundusze własne Banku składały się z kapitału podstawowego Tier I. Bank nie posiadał pozycji kapitałowych zaliczanych do kapitału dodatkowego Tier I oraz kapitału Tier II.

Kapitał podstawowy Tier I Banku obejmuje:

- wpłacony fundusz udziałowy, z zastosowaniem następujących przepisów:
Fundusz udziałowy Banku od 1 stycznia 2014 roku nie spełnia warunku zawartego w art.28 ust.1 lit.e CRR, który mówi, że instrumenty w kapitale podstawowym Tier I muszą spełniać warunek „wieczystości”, Bank wykazuje fundusz udziałowy w rachunku funduszy własnych, w ramach korekt okresu przejściowego, wg następujących zasad:
 - 1) podstawą obliczeń jest lista udziałowców oraz kwota opłaconych przez nich udziałów według stanu na 31.12. 2011 rok;
 - 2) powyższa kwota jest pomniejszana o wszelkie wpłaty i wyksięgowania udziałów, które miały miejsce w latach 2012 -2015;
 - 3) każdego roku, począwszy od początku 2014, kwota o której mowa w pkt.2 jest umniejszana o wartość stanowiącą iloczyn kwoty o której mowa w pkt.2 oraz ustalonej przez KNF stawki amortyzacji wynoszącej w kolejnych latach odpowiednio: 20% w 2014 roku, po 10% od 2015 do 2021 roku oraz jednorazowo 10% na koniec 2021 roku;
 - 4) Bank do umniejszania stosuje amortyzację dzienną;
 - 5) Bank pomniejsza jednorazowo kwotę, o którą należy zamortyzować w danym roku obrotowym fundusz udziałowy o wypowiedziane udziały, jeżeli uzyska zgodę właściwego organu;
- kapitał rezerwowy,
- pomniejszenia kapitału podstawowego Tier I:
 - wartości niematerialne i prawne wycenione według wartości bilansowej.

Poniższe zestawienie przedstawia poziom poszczególnych pozycji funduszy (kapitałów) Banku w wartości bilansowej z uwzględnieniem pomniejszeń według stanu na dzień 31.12.2015 roku:

Wyszczególnienie	Kwota
Fundusze podstawowe	15 518 782,00
fundusz udziałowy	1 870 200,00
fundusz zasobowy	13 648 582,00
Pomniejszenia funduszy podstawowych	-1 014 397,00
wartości niematerialne i prawne	-23 817,00
amortyzacja funduszu udziałowego	-376 980,00
udziały wpłacone w 2012r., 2013r., 2014r., 2015r.	-613 600,00
Fundusze własne	14 504 385,00

Poniższe zestawienie przedstawia poziom poszczególnych pozycji funduszy własnych Banku według stanu na dzień 31.12.2015 roku:

Fundusze własne dla współczynnika wypłacalności	14 504 385,00
Kapitał Tier I	14 504 385,00
Kapitał podstawowy CET1	14 504 385,00
Kapitał rezerwowy (fundusz zasobowy i rezerwowy)	13 648 582,00
Korekty okresu przejściowego dotyczące funduszu udziałowego	879 620,00
(-) Inne wartości niematerialne i prawne (wartości niematerialne i prawne)	-23 817,00
Dodatkowy kapitał podstawowy (AT1)	0,00
Kapitał Tier 2	0,00

Ujawnienia dotyczące instrumentów kapitałowych - nie występuje, Bank nie wyemitował własnych instrumentów kapitałowych.

Ujawnienia dotyczące funduszy własnych na dzień 31.12.2015r. - Bank ujawnia informacje w oparciu o załącznik do Rozporządzenia 1423/2013 stanowiący wzór ujawniania informacji na temat funduszy własnych, pozycje wzoru wypełnione przez Bank ograniczono do pozycji niezerowych z zachowaniem numeracji poszczególnych pozycji:

Kapitał podstawowy Tier I: instrumenty i kapitały rezerwowe		Kwota w dniu ujawnienia	Odniesienie do CRR
3	Skumulowane inne całkowite dochody (i pozostałe kapitały rezerwowe, z uwzględnieniem niezrealizowanych zysków i strat zgodnie z mającymi zastosowanie standardami rachunkowości)	13 648 582,00	Art. 26 ust. 1
4	Kwota kwalifikujących się pozycji o których mowa w art. 484 ust. 3 i powiązane ažio emisyjne przeznaczone do wycofania z kapitału podstawowego Tier I	879 620,00	Art. 486 ust. 2
6	Kapitał podstawowy Tier I przed korektami regulacyjnymi	14 528 202,00	
8	Wartości niematerialne i prawne (po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego) (kwota ujemna)	-23 817,00	Art. 36 ust. 1 lit. b) Art. 37, art. 472 ust. 4
28	Całkowite korekty regulacyjne w kapitale podstawowym Tier I	-23 817,00	
29	Kapitał podstawowy Tier I	14 504 385,00	
59	Łączny kapitał (łączny kapitał = kapitał Tier I + kapitał Tier II)	14 504 385,00	
60	Aktywa ważone ryzykiem razem	120 582 549,00	
61	Kapitał podstawowy Tier I (wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	12,03	Art. 92 ust. 2 lit. a), art. 465
62	Kapitał Tier I (wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	12,03	Art. 92 ust. 2 lit. b), art. 465
63	Łączny kapitał (wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	12,03	Art. 92 ust. 2 lit. c)
72	Bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja nie dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota poniżej progu 10% oraz po odliczeniu kwalifikowanych pozycji krótkich)	1 366 320,00	Art. 36 ust. 1 lit. h) Art. 45, 46, art. 472 ust. 10 Art. 56 lit. c), art. 59, 60, art. 475 ust. 4 Art. 66 lit c), art. 69, 70, art. 477 ust. 4
80	Bieżący pułap w odniesieniu do instrumentów w kapitale podstawowym Tier I będących przedmiotem ustaleń dotyczących wycofania	879 620,00	Art. 484 ust. 3, art. 486 ust. 2, 5

Ujawnienia dotyczące funduszy własnych w okresie przejściowym:

Kapitał podstawowy Tier I: instrumenty i kapitały rezerwowe		Kwota w dniu ujawnienia	Odniesienie do CRR	Kwoty ujęte przed przyjęciem CRR lub kwota rezydualna określona w CRR
3	Skumulowane inne całkowite dochody (i pozostałe kapitały rezerwowe, z uwzględnieniem niezrealizowanych zysków i strat zgodnie z mającymi zastosowanie standardami rachunkowości)	13 648 582,00	Art. 26 ust. 1	13 648 582,00
4	Kwota kwalifikujących się pozycji o których mowa w art. 484 ust. 3 i powiązane ażio emisyjne przeznaczone do wycofania z kapitału podstawowego Tier I	879 620,00	Art. 486 ust. 2	1 872 100,00
6	Kapitał podstawowy Tier I przed korektami regulacyjnymi	14 528 202,00		15 520 682,00
8	Wartości niematerialne i prawne (po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego) (kwota ujemna)	-23 817,00	Art. 36 ust. 1 lit. b) Art. 37, art. 472 ust. 4	-23 817,00
28	Całkowite korekty regulacyjne w kapitale podstawowym Tier I	-23 817,00		-23 817,00
29	Kapitał podstawowy Tier I	14 504 385,00		15 496 865,00
59	Łączny kapitał (łączny kapitał = kapitał Tier I + kapitał Tier II)	14 504 385,00		15 496 865,00
60	Aktywa ważone ryzykiem razem	120 582 549,00		120 582 549,00
61	Kapitał podstawowy Tier I (wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	12,03	Art. 92 ust. 2 lit. a), art. 465	12,85
62	Kapitał Tier I (wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	12,03	Art. 92 ust. 2 lit. b), art. 465	12,85
63	Łączny kapitał (wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	12,03	Art. 92 ust. 2 lit. c)	12,85
72	Bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja nie dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota poniżej progu 10% oraz po odliczeniu kwalifikowanych pozycji krótkich)	1 366 320,00	Art. 36 ust. 1 lit. h) Art. 45, 46, art. 472 ust. 10 Art. 56 lit. c), art. 59, 60, art. 475 ust. 4 Art. 66 lit c), art. 69, 70, art. 477 ust. 4	
80	Bieżący pułap w odniesieniu do instrumentów w kapitale podstawowym Tier I będących przedmiotem ustaleń dotyczących wycofania	879 620,00	Art. 484 ust. 3, art. 486 ust. 2, 5	

IV. WYMOGI KAPITAŁOWE

Bank Spółdzielczy w Ośnie Lubuskim stosuje następujące metody wyliczania wymogów kapitałowych:

- 1) metodę standardową w zakresie ryzyka kredytowego,
- 2) metodę podstawowego wskaźnika w zakresie ryzyka operacyjnego,
- 3) metodę de mini mis w zakresie ryzyka walutowego.

Poniższa tabela przedstawia kwoty stanowiące 8% ekspozycji ważonej ryzykiem dla każdej z klas ekspozycji według stanu na 31.12.2015r.:

Lp.	Wyszczególnienie	Kwota
1.	ekspozycje wobec rządów centralnych lub banków centralnych	0,00
2.	ekspozycje wobec samorządów regionalnych lub władz lokalnych	489 012,00
3.	ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego	449,00
4.	ekspozycje wobec instytucji	633 840,00
5.	ekspozycje wobec przedsiębiorstw	325 041,00
6.	ekspozycje detaliczne	1 294 080,00
7.	ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	4 585 727,00
8.	ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	141 921,00
9.	ekspozycje kapitałowe	116 232,00
10.	inne pozycje	799 321,00
	RAZEM	8 385 623,00

Poniższe zestawienie przedstawia poziom minimalnych wymogów kapitałowych na poszczególne rodzaje ryzyka według stanu na dzień 31.12.2015 roku:

Wyszczególnienie	Kwota
Ryzyko kredytowe	8 385 623,00
Ryzyko rynkowe	0,00
Ryzyko operacyjne	1 260 981,00
Pozostałe wymogi	0,00
Łączny wymóg na ryzyka	9 646 604,00

V. RYZYKO KREDYTOWE

Dla celów rachunkowości Bank przyjmuje, że należności przeterminowane obejmują wszystkie ekspozycje, dla których wystąpiło opóźnienie w spłacie kapitału i/lub odsetek w stosunku do terminu określonego w umowie.

Należności zagrożone są to należności zaklasyfikowane do grupy podwyższonego ryzyka: poniżej standardu, wątpliwej i straconej, o których mowa w Rozporządzeniu Ministra Finansów w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków.

Dla wyliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego, ekspozycję uznaje się za przeterminowaną, jeżeli przeterminowanie przekracza 90 dni, a przeterminowana kwota przekracza w przypadku ekspozycji detalicznych 500,00 złotych, a w przypadku pozostałych klas ekspozycji przeterminowana kwota przekracza 3.000,00 złotych.

Dla potrzeb naliczenia odpowiedniej wysokości rezerw celowych od ekspozycji kredytowych klasyfikowanych do kategorii „normalnej”, „pod obserwacją”, „poniżej standardu”, „wątpliwe”, lub „stracone”, stosuje się zasady wynikające z Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków (Dz. U. z 2015r. poz. 2066 z późniejszymi zmianami) oraz zasady określone w procedurze wewnętrznej tworzenia rezerw celowych na ryzyko związane z działalnością kredytową..

Bank tworzy rezerwy celowe na ekspozycje kredytowe, w tym udzielone zobowiązania pozabilansowe o charakterze bezwarunkowym, z wyłączeniem ekspozycji kredytowych stanowiących udzielone zobowiązania pozabilansowe o charakterze warunkowym, w przypadku gdy postanowienia umowy kredytu:

- gwarantują bankowi swobodę w podjęciu decyzji o uruchomieniu środków w ramach zobowiązania, lub
- uzależniają uruchomienie środków w ramach zobowiązania od terminowej obsługi już wykorzystanej części i nie budzącej obaw sytuacji ekonomiczno-finansowej dłużnika, w przypadku gdy wymagane jest stosowanie tego kryterium, lub
- uzależniają uruchomienie środków w ramach zobowiązania od złożenia zabezpieczeń, umożliwiających pomniejszenie podstawy tworzenia rezerw celowych o kwotę odpowiadającą uruchamianym środkom lub klasyfikowanie ekspozycji kredytowej do kategorii „normalne”.

Ekspozycje kredytowe klasyfikuje się na podstawie:

- kryterium terminowości spłaty kapitału lub odsetek w odniesieniu do:
 - ekspozycji kredytowych wobec Skarbu Państwa,
 - ekspozycji kredytowych wobec osób fizycznych, udzielonych na cele nie związane z działalnością gospodarczą lub prowadzeniem gospodarstwa rolnego;
- w odniesieniu do pozostałych ekspozycji kredytowych, dwóch niezależnych od siebie kryteriów:
 - terminowości spłaty kapitału lub odsetek
 - sytuacji ekonomiczno-finansowej dłużnika.

W przypadku ekspozycji kredytowych:

- wynikających z nabycia przez bank czeków, weksli oraz wierzytelności z prawem regresu – ocenę sytuacji ekonomiczno-finansowej dłużnika można zastąpić oceną sytuacji ekonomiczno-finansowej wierzyciela,
- w części zabezpieczonej odpowiednimi zabezpieczeniami, ocenę sytuacji ekonomiczno-finansowej dłużnika można zastąpić oceną sytuacji ekonomiczno-finansowej wystawcy zabezpieczenia,
- wynikających z finansowania projektów inwestycyjnych, prowadzonych w ramach powołanych do tego celu odrębnych spółek prawa handlowego – ocenę sytuacji ekonomiczno-finansowej dłużnika można zastąpić oceną struktury prawno-finansowej projektu inwestycyjnego, ze szczególnym uwzględnieniem założeń finansowych projektu, które stanowiły podstawę udzielenia kredytu.

Klasyfikacji ekspozycji kredytowej z tytułu bezwarunkowego zobowiązania pozabilansowego, które nie zostało wykorzystane w żadnej części, dokonuje się tylko w oparciu o kryterium sytuacji ekonomiczno-finansowej klienta.

Jeżeli bank posiada więcej niż jedną ekspozycję kredytową wobec jednego dłużnika, wszystkie ekspozycje kredytowe wobec tego dłużnika klasyfikuje się do najwyższej kategorii ryzyka spośród kategorii przypisanych tym ekspozycjom, przy czym:

- zasady tej nie stosuje się w przypadku gdy ekspozycja kredytowa zabezpieczona określonymi zabezpieczeniami może być klasyfikowana jako ekspozycja kredytowa „normalna”,

- zmiana klasyfikacji pożyczki i kredytu detalicznego nie wpływa na klasyfikację pożyczki i kredytu mieszkaniowego lub pożyczki i kredytu hipotecznego oraz zmiana klasyfikacji pożyczki i kredytu mieszkaniowego lub pożyczki i kredytu hipotecznego nie wpływa na klasyfikację pożyczki i kredytu detalicznego,
- zmiana klasyfikacji ekspozycji kredytowych związanych z działalnością gospodarczą nie wpływa na zmianę klasyfikacji pożyczek i kredytów detalicznych oraz pożyczek i kredytów mieszkaniowych i odwrotnie.

W przypadku ekspozycji kredytowych, których spłata jest uzależniona od podmiotów innych niż dłużnik (w szczególności należności z tytułu środków pieniężnych wpłacanych na zabezpieczenie zobowiązań osób trzecich), kryterium sytuacji ekonomiczno-finansowej stosuje się w odniesieniu do tego spośród tych podmiotów i dłużnika, którego sytuacja ekonomiczno-finansowa jest najgorsza.

W przypadku ekspozycji kredytowych stanowiących zobowiązania solidarne osób trzecich, kryterium sytuacji ekonomiczno-finansowej stosuje się w odniesieniu do tej z nich, której sytuacja ekonomiczno-finansowa jest najlepsza.

Podstawę tworzenia rezerw celowych stanowi wartość bilansowa ekspozycji kredytowej z uwzględnieniem utworzonych rezerw celowych, oraz z uwzględnieniem przewidywanej kwoty umorzenia części ekspozycji kredytowej w związku z restrukturyzacją zadłużenia.

W przypadku, gdy bank posiada wobec dłużnika ekspozycje kredytowe stanowiące zarówno należności bilansowe, jak i udzielone zobowiązania pozabilansowe, jeżeli warunki umowy nie stanowią inaczej, posiadane zabezpieczenia uwzględnia się w pierwszej kolejności w ustalaniu podstawy tworzenia rezerwy celowej na należności bilansowe.

Przeglądów i klasyfikacji ekspozycji kredytowych dokonuje się według danych aktualnych na dzień przeprowadzanie klasyfikacji.

Bank dokonuje przeglądu i klasyfikacji ekspozycji kredytowych na koniec każdego kwartału.

Dokonując klasyfikacji podmiotu bank bierze pod uwagę:

- sytuację ekonomiczno-finansową dłużnika dokonaną na koniec każdego kwartału wg danych ekonomicznych kwartału poprzedniego,
- terminowość spłat rat kapitałowych i odsetek – na bieżąco.

Kryterium sytuacji ekonomiczno-finansowej dłużnika stosuje się co najmniej raz na rok – na koniec dowolnego kwartału, w przypadku ekspozycji kredytowych spełniających łącznie następujące warunki:

- ekspozycja jest zaklasyfikowana do kategorii „normalne”,
- kwota ekspozycji kredytowej łącznie z innymi ekspozycjami banku wobec tego podmiotu, nie przekracza równowartości w złotych kwoty 1 mln EUR, obliczonej według kursu średniego ustalonego przez NBP obowiązującego na dzień dokonania klasyfikacji,
- kwota ekspozycji kredytowej łącznie z innymi ekspozycjami banku wobec tego podmiotu nie przekracza 10 % funduszy własnych banku.

Opóźnienie w spłacie części należnej raty kapitałowej lub odsetkowej, w kwocie nie przekraczającej 200 zł, nie wymaga przeklasyfikowania ekspozycji kredytowej do wyższej kategorii ryzyka.

Korekty wartości z tytułu prowizji rozliczanych w czasie według ESP ustalone są na podstawie polskich standardów rachunkowości:

- ustawy z dnia 24 września 1994 roku o rachunkowości (tekst jednolity: Dz.U. z 2013r. poz. 330 z późniejszymi zmianami),

- Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 1 października 2010 roku w sprawie szczególnych zasad rachunkowości banków (Dz.U. z 2013r., poz. 329 z późniejszymi zmianami),
- Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 12 grudnia 2001 roku w sprawie szczegółowych zasad uznawania, metod wyceny, zakresu ujawniania i sposobu prezentacji instrumentów finansowych (Dz.U. Nr 149 z 2001r., poz. 1674 z późniejszymi zmianami).

Do prowizji rozliczanych w czasie według ESP zaliczamy prowizje z tytułu udzielenia kredytu, za administrowanie oraz inne opłaty i koszty związane z kredytami udzielonymi w rachunku kredytowym. Niezamortyzowane saldo prowizji jest ujmowane w bilansie Banku jako korekta wartości pozycji (kredytów), do których się odnosi.

Ekspozycje według wyceny bilansowej (po korektach rachunkowych) na dzień 31.12.2015 roku oraz średnią kwotę ekspozycji w okresie od 31.12.2014 roku do 31.12.2015 roku w podziale na klasy ryzyka przedstawia poniższe zestawienie:

Lp.	Wyszczególnienie	Stan na dzień 31.12.2015r. w zł	Średnia kwota w okresie od 31.12.2014r. do 31.12.2015r.
1.	Ekspozycje wobec rządów centralnych lub banków centralnych	11 649 990,00	3 156 119,00
2.	Ekspozycje wobec samorządów regionalnych lub władz lokalnych	30 628 157,00	33 785 405,00
3.	Ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego	28 071,00	62 516,00
4.	Ekspozycje wobec instytucji	30 914 599,00	37 655 535,00
5.	Ekspozycje wobec przedsiębiorstw	7 728 708,00	6 545 150,00
6.	Ekspozycje detaliczne	30 268 969,00	30 129 102,00
7.	Ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	100 487 369,00	90 741 562,00
8.	Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	1 368 704,00	2 138 512,00
9.	Ekspozycje kapitałowe	1 452 899,00	1 373 693,00
10.	Inne pozycje	13 368 980,00	13 834 165,00
RAZEM		227 896 446,00	219 421 759,00

W zakresie struktury geograficznej Bank przyjmuje następujący podział na istotne obszary geograficzne:

Lp.	Wyszczególnienie	Kwota	%
1.	Powiat Słubicki	114 078 537,00	66,04%
2.	Powiat Sulęciński	49 248 395,00	28,51%
3.	Powiat Gorzowski	4 106 522,00	2,38%
4.	inne	5 308 853,00	3,07%
RAZEM		172 742 307,00	100,00%

Struktura zaangażowania Banku wobec poszczególnych sektorów oraz według typu kontrahenta w rozbiciu na klasy ekspozycji.

Strukturę zaangażowania Banku wobec sektora finansowego według typu kontrahenta według stanu na dzień 31.12.2015 roku przedstawia poniższa tabela:

Lp.	Typ kontrahenta	Wartość w zł
1.	Banki	31 942 006,00
	Należności normalne	31 942 006,00
	Należności pod obserwacją	0,00
	Należności zagrożone	0,00
Razem zaangażowanie w sektorze finansowym		31 942 006,00

W sektorze finansowym Bank posiada tylko zaangażowania wobec banków – 100,00%, wszystkie zaangażowania w sektor finansowy należą do normalnej klasy ekspozycji.

Strukturę zaangażowania Banku wobec sektora niefinansowego w podziale na typ kontrahenta według stanu na dzień 31.12.2015 roku przedstawia poniższa tabela:

Lp.	Typ kontrahenta	Wartość w zł
1.	Przedsiębiorstwa i spółki państwowe	0,00
	Należności normalne	0,00
	Należności pod obserwacją	0,00
	Należności zagrożone	0,00
2.	Przedsiębiorstwa i spółki prywatne oraz spółdzielnie	27 497 825,00
	Należności normalne	27 025 393,00
	Należności pod obserwacją	0,00
	Należności zagrożone	472 432,00
3.	Przedsiębiorcy indywidualni	34 794 466,00
	Należności normalne	31 740 897,00
	Należności pod obserwacją	244 686,00
	Należności zagrożone	2 808 883,00
4.	Osoby prywatne	41 300 653,00
	Należności normalne	40 512 226,00
	Należności pod obserwacją	186 026,00
	Należności zagrożone	602 401,00
5.	Rolnicy indywidualni	25 267 890,00
	Należności normalne	25 249 080,00
	Należności pod obserwacją	0,00
	Należności zagrożone	18 810,00
6.	Instytucje niekomercyjne działające na rzecz gospodarstw domowych	60 021,00
	Należności normalne	60 021,00
	Należności pod obserwacją	0,00
	Należności zagrożone	0,00
Razem zaangażowanie w sektorze niefinansowym		128 920 855,00

Zaangażowanie Banku w poszczególnych podmiotach sektora niefinansowego wynosi:

- osoby prywatne – 32,03 %,
- przedsiębiorcy indywidualni – 26,99 %,
- przedsiębiorstwa i spółki prywatne oraz spółdzielnie – 21,33 %,

- rolnicy indywidualni – 19,60 %,
- instytucje niekomercyjne działające na rzecz gosp.dom. – 0,05 %.

Strukturę zaangażowania Banku wobec sektora budżetowego w rozbiciu na kategorie należności według stanu na dzień 31.12.2015 roku przedstawia poniższa tabela:

Wyszczególnienie	Wartość w zł
Należności normalne	30 544 759,00
Należności pod obserwacją	0,00
Należności zagrożone	0,00
Razem zaangażowanie w sektorze budżetowym	30 544 759,00

W sektorze budżetowym wszystkie kredyty należą do należności normalnych.

Strukturę zaangażowania Banku w poszczególnych branżach (z przyznanymi niewykorzystanymi liniami kredytowymi i udzielonymi gwarancjami) w rozbiciu na kategorie należności według stanu na dzień 31.12.2015 roku przedstawia poniższa tabela:

Lp.	Branże	Wartość w zł
1.	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	38 987 268,00
	Należności normalne	37 765 498,00
	Należności pod obserwacją	0,00
	Należności zagrożone	1 221 770,00
2.	Przetwórstwo przemysłowe	11 265 791,00
	Należności normalne	10 836 565,00
	Należności pod obserwacją	0,00
	Należności zagrożone	429 226,00
3.	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, gorącą wodę, parę wodną i powietrze do układów; dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	1 060 730,00
	Należności normalne	1 060 730,00
	Należności pod obserwacją	0,00
	Należności zagrożone	0,00
4.	Budownictwo	15 475 735,00
	Należności normalne	14 190 556,00
	Należności pod obserwacją	0,00
	Należności zagrożone	1 285 179,00
5.	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych; włączając motocykle	13 902 713,00
	Należności normalne	13 405 010,00
	Należności pod obserwacją	0,00
	Należności zagrożone	253 017,00
6.	Hotele i restauracje	7 405 736,00
	Należności normalne	7 405 736,00
	Należności pod obserwacją	0,00
	Należności zagrożone	0,00
7.	Transport i gospodarka magazynowa	906 394,00
	Należności normalne	906 321,00
	Należności pod obserwacją	0,00

	Należności zagrożone	73,00
8.	Pośrednictwo finansowe	1 000 000,00
	Należności normalne	1 000 000,00
	Należności pod obserwacją	0,00
	Należności zagrożone	0,00
9.	Obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej	3 267 829,00
	Należności normalne	3 267 829,00
	Należności pod obserwacją	0,00
	Należności zagrożone	0,00
10.	Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i powszechne ubezpieczenia zdrowotne	30 626 340,00
	Należności normalne	30 626 340,00
	Należności pod obserwacją	0,00
	Należności zagrożone	0,00
11.	Ochrona zdrowia i pomoc społeczna	1 903 141,00
	Należności normalne	1 903 141,00
	Należności pod obserwacją	0,00
	Należności zagrożone	0,00
12.	Działalność usługowa, komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała	2 921 954,00
	Należności normalne	2 811 094,00
	Należności pod obserwacją	0,00
	Należności zagrożone	110 860,00
13.	Inne	786 026,00
	Należności normalne	786 026,00
	Należności pod obserwacją	0,00
	Należności zagrożone	0,00
Razem zaangażowanie		126 509 657,00

Strukturę ekspozycji według okresów zapadalności w podziale na istotne klasy należności według stanu na dzień 31.12.2015 roku przedstawia poniższa tabela:

Klasy należności	Bez. określ. term.	1-7 dni	7-30 dni	1-3 m-ce	3-6 m-cy	6-12 m-cy	1-2 lata	2-5 lat	5-10 lat	10-20 lat	Pow. 20 lat
1. Kasa i operacje z BC	3 377 464	0	11 000 000	0	0	0	0	0	0	0	0
2. Należności od sektora finansowego	20 079 437	10 222 528	1 000 000	0	0	0	0	400 000	850 040	0	0
-banki i oddz. instytucji kredytowych	20 079 437	10 222 528	1 000 000	0	0	0	0	400 000	850 040	0	0
-pozostałe instytucje sektora finans.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3. Należności od sektora niefinans.	2 639 880	603 575	3 195 723	4 290 833	7 265 188	11 078 412	14 915 417	32 712 834	28 541 810	19 159 332	3 336 779
-przedsięb.	1 096 723	53 222	1 009 410	1 181 072	1 173 134	3 137 887	4 139 511	8 063 701	4 928 106	2 715 060	0
-gospodarstwa domowe	1 543 136	550 353	2 185 575	4 289 405	6 089 912	7 936 241	10 767 338	24 623 429	23 596 568	16 444 272	3 336 779
-instytucje niekomerc. działające na rzecz gosp. domowych	21	0	738	1 428	2 142	4 284	8 568	25 704	17 136	0	0
4. Należności od sektora instytucji rządowych i samorząd.	0	0	0	291 474	401 273	1 033 897	3 985 092	12 336 476	12 016 788	370 000	0
Razem:	26 096 781	10 826 103	15 195 723	4 582 307	7 666 461	12 112 309	18 900 509	45 449 310	41 408 638	19 529 332	3 336 779

Ekspozycje zagrożone oraz salda korekt wartości i rezerw w rozbiu na istotne branże według stanu na dzień 31.12.2015 roku przedstawia poniższa tabela:

Lp.	Branże	Wartość w zł
1.	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Należności zagrożone Korekty wartości Rezerwy celowe	1 221 770,00 297 958,00 737 687,00
2.	Przetwórstwo przemysłowe Należności zagrożone Korekty wartości Rezerwy celowe	429 226,00 42 916,00 342 967,00
3.	Budownictwo Należności zagrożone Korekty wartości Rezerwy celowe	1 285 179,00 138 281,00 490 854,00
4.	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych; włączając motocykle Należności zagrożone Korekty wartości Rezerwy celowe	253 017,00 72 661,00 183 393,00
5.	Transport i gospodarka magazynowa Należności zagrożone Korekty wartości Rezerwy celowe	73,00 5 430,00 73,00
6.	Działalność usługowa, komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała Należności zagrożone Korekty wartości Rezerwy celowe	110 860,00 31 964,00 106 826,00

Ekspozycje zagrożone w podziale na istotne obszary geograficzne według stanu na dzień 31.12.2015 roku przedstawia poniższa tabela:

Lp.	Obszary geograficzne	Wartość w zł
1.	Powiat słubicki	3 602 434,00
2.	Powiat sulciński	273 234,00
3.	Powiat gorzowski	26 858,00

Stan i zmiany rezerw celowych przedstawia poniższa tabela:

Kategorie należności	Stan na 31.12.2014r.	Zwiększenia rezerw	Wykorzystanie rezerw	Rozwiązanie rezerw	Stan na 31.12.2015r.	Wymagany poziom rezerw
Należności normalne - sektor niefinansowy	82 849,00	27 301,00	0,00	24 746,00	85 404,00	85 404,00
Należności pod obserwacją - sektor niefinansowy	1 482,00	3 119,00	0,00	864,00	3 737,00	3 737,00
Należności poniżej standardu - sektor niefinansowy	14 547,00	1,00	0,00	14 548,00	0,00	0,00
Należności wątpliwe - sektor niefinansowy	674 999,00	12,00	0,00	675 011,00	0,00	0,00

Należności stracone - sektor niefinansowy	1 110 557,00	1 570 680,00	0,00	574 280,00	2 106 957,00	2 106 957,00
Razem:	1 884 434,00	1 601 113,00	0,00	1 289 449,00	2 196 098,00	2 196 098,00
Spląty kredytów przeniesionych do ewidencji pozabilansowej	0,00	0,00	0,00	83,00	0,00	0,00

Stan i zmiany korekt wartości w 2015 roku przedstawia poniższa tabela:

Korekty wartości	Stan na 31.12.2014r.	Zwiększenia	Zmniejszenia	Stan na 31.12.2015r.
Sektor finansowy	115,00	0,00	115,00	0,00
Sektor niefinansowy	1 073 649,00	825 257,00	626 289,00	1 272 617,00
Sektor budżetowy	43 455,00	0,00	8 204,00	35 251,00
Razem:	1 117 219,00	825 257,00	634 608,00	1 307 868,00

Odpisy aktualizujące wartość aktywów:

Wyszczególnienie	Stan na 31.12.2014r.	Zwiększenia	Zmniejszenia	Stan na 31.12.2015r.
DŁUŻNICY RÓŻNI	11 050,00	0,00	4 800,00	6 250,00
UDZIAŁY CONCORDIA TUW	2 000,00	0,00	0,00	2 000,00

W zakresie ograniczania ryzyka kredytowego Bank wykorzystuje zabezpieczenie ekspozycji, którym są zdeponowane w Banku środki pieniężne (kaucje) oraz poręczenia BGK.

Zestawienie wartości ekspozycji ważonej ryzykiem przed i po zastosowaniu technik ograniczania ryzyka kredytowego dla metody standardowej według stanu na dzień 31.12.2015 roku przedstawia poniższa tabela:

Lp.	Wyszczególnienie	Wartość przed zastosowaniem technik ograniczania ryzyka	Wartość po zastosowaniu technik ograniczania ryzyka
1.	Ekspozycje wobec rządów centralnych lub banków centralnych	0,00	0,00
2.	Ekspozycje wobec samorządów regionalnych lub władz lokalnych	6 112 648,00	6 112 648,00
3.	Ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego	5 614,00	5 614,00
4.	Ekspozycje wobec instytucji	7 923 001,00	7 923 001,00
5.	Ekspozycje wobec przedsiębiorstw	4 520 214,00	4 063 012,00
6.	Ekspozycje detaliczne	16 318 778,00	16 175 998,00
7.	Ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	57 321 584,00	57 321 584,00
8.	Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	1 774 014,00	1 774 014,00
9.	Ekspozycje kapitałowe	1 452 900,00	1 452 900,00
10.	Inne pozycje	9 991 515,00	9 991 515,00
	RAZEM	105 420 268,00	104 820 286,00

VI. KORZYSTANIE Z OCEN ZEWNĘTRZNYCH INSTYTUCJI OCENY WIARYGODNOŚCI KREDYTOWEJ (ECAI)

Bank korzysta z ocen zewnętrznych instytucji oceny wiarygodności kredytowej do określenia wag ryzyka ekspozycji wobec:

- 1) instytucji, jeżeli rezydualny termin ekspozycji jest dłuższy niż 3 miesiące,
- 2) samorządów regionalnych lub władz lokalnych, jeżeli ekspozycja nie jest denominowana lub finansowa a w walucie krajowej,
- 3) podmiotów sektora publicznego, jeżeli pierwotny termin zapadalności ekspozycji jest dłuższy niż 3 miesiące.

Bank korzysta z ocen jakości kredytowej nadanych przez następujące zewnętrzne instytucje oceny wiarygodności kredytowej (ECAI):

- 1) Fitch Ratings,
- 2) Moody's Investors Service,
- 3) Standard and Poor's Ratings Services.

Jeżeli nadane oceny odpowiadają różnym wagom ryzyka wówczas Bank uwzględnia tę ocenę, której odpowiada wyższa waga ryzyka.

Jeżeli dostępne są więcej niż dwie oceny kredytowe sporządzone przez wyznaczone ECAI dla danej pozycji z ratingiem, wówczas uwzględnia się te dwie spośród nich, z którymi wiążą się najniższe wagi ryzyka. Jeżeli dwie najniższe wagi ryzyka różnią się od siebie, przypisuje się wyższą z nich. Jeżeli dwie najniższe wagi ryzyka są identyczne, przypisuje się daną wartość.

Bank uzależnia przyznanie wagi ryzyka od stopnia jakości kredytowej, który przypisano rządowi polskiemu wg następującej tabeli:

Stopień jakości kredytowej rządu polskiego	1	2	3	4	5	6
Waga ryzyka ekspozycji	20%	50%	100%	100%	100%	150%

Do momentu ustalenia standardu technicznego dotyczącego odpowiedników stopni jakości kredytowej ECAI w skali CRR, Bank uzależnia stopień jakości kredytowej od oceny wiarygodności kredytowej w następujący sposób:

Stopień jakości kredytowej	Ocena wiarygodności kredytowej		
	Fitch Ratings	Moody's Investors Service	Standard and Poor's Ratings Services
1	AAA do AA-	Aaa do Aa3	AAA do AA-
2	A+ do A-	A1 do A3	A+ do A-
3	BBB+ do BBB-	Baa1 do Baa3	BBB+ do BBB-
4	BB+ do BB-	Ba1 do Ba3	BB+ do BB-
5	B+ do B-	B1 do B3	B+ do B-
6	CCC+ i poniżej	Caa1 i poniżej	CCC+ i poniżej

VII. RYZYKO OPERACYJNE

Wymóg na ryzyko operacyjne Bank wylicza metodą podstawowego wskaźnika.

Wskaźnik bazowy stanowi średnią arytmetyczną wyników za okres poprzedzających trzech lat; wynik obliczany jest jako suma poniższych pozycji rachunku zysków i strat Banku, przy czym każda pozycja musi być uwzględniona odpowiednio ze znakiem dodatnim lub ujemnym:

- 1) przychody z tytułu odsetek,
- 2) koszty z tytułu odsetek,
- 3) przychody z tytułu prowizji,
- 4) koszty z tytułu prowizji,
- 5) przychody z udziałów lub akcji, pozostałych papierów wartościowych i innych instrumentów finansowych o zmiennej kwocie dochodu,
- 6) wynik operacji finansowych,
- 7) wynik z pozycji wymiany,
- 8) pozostałe przychody operacyjne.

Wynik, o którym mowa powyżej nie uwzględnia:

- 1) salda utworzonych i rozwiązanych rezerw celowych,
- 2) kosztów operacyjnych, w tym kosztów z tytułu opłat za usługi na rzecz Banku,
- 3) zrealizowanych zysków i strat ze sprzedaży pozycji z portfela bankowego,
- 4) przychodów z tytułu zdarzeń nadzwyczajnych lub występujących nieregularnie,
- 5) przychodów z tytułu odszkodowań uzyskanych z tytułu ubezpieczenia.

Jeżeli dane finansowe nie zostały zbadane przez biegłego rewidenta, Bank wykorzystuje dane szacunkowe; po uzyskaniu opinii z badania sprawozdania finansowego przez biegłego rewidenta Bank dokonuje niezwłocznie stosownej aktualizacji wyliczeń wskaźnika.

Wyniku ujemnego lub równego zero za którykolwiek z trzech lat obrotowych, rozumianych jako okresy dwunastomiesięczne, nie uwzględnia się w obliczeniach średniej.

Wymóg kapitałowy stanowi 15% wartości wskaźnika.

Wyliczenie wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka operacyjnego na 2015 rok przedstawia się następująco:

Dane z rachunku zysków i strat	Rok 2012	Rok 2013	Rok 2014	Średnia
Przychody z tytułu odsetek	10 833 309,00	10 301 263,00	9 969 379,00	10 367 984,00
Koszty z tytułu odsetek	4 906 909,00	4 613 218,00	3 181 438,00	4 233 855,00
Przychody z tytułu prowizji	2 150 958,00	2 234 575,00	2 324 696,00	2 236 743,00
Koszty z tytułu prowizji	322 513,00	317 918,00	309 055,00	316 496,00
Przychody z udziałów lub akcji, pozostałych papierów wartościowych i innych instrumentów finansowych o zmiennej kwocie dochodu	30 797,00	0,00	0,00	10 266,00
Wynik operacji finansowych	0,00	0,00	0,00	0,00
Wynik z pozycji wymiany	119 986,00	189 657,00	140 944,00	150 195,00
Pozostałe przychody operacyjne	178 209,00	181 343,00	215 560,00	191 704,00
Wynik brutto	8 083 837,00	7 975 702,00	9 160 086,00	8 406 541,00
Współczynnik a	15%			
Kapitał adekwatny	1 260 981,00			

Suma strat brutto z tytułu ryzyka operacyjnego odnotowanych w 2015 roku kształtuje się następująco:

L.p.	Rodzaj zdarzenia	Straty poniesione brutto	Straty odzyskane
1	Oszustwa wewnętrzne	0,00	0,00
2	Oszustwa zewnętrzne	0,00	0,00
3	Zasady dotyczące zatrudnienia	0,00	0,00
4	Klienci, produkty i praktyki	10 437,00	10 437,00
5	Szkody związane z aktywami rzeczowymi	0,00	0,00
6	Zakłócenia działalności banku	1 474,00	156,00
7	Wykonanie transakcji, dostawa	43,00	0,00
SUMA:		11 954,00	10 593,00
		Straty netto	1 361,00

Do najpoważniejszych zdarzeń operacyjnych, jakie wystąpiły w 2015 roku należały:

Zakłócenia działalności banku i awarie systemów	Nieupoważnione wezwanie Grupy interwencyjnej
	Awaria toru powiadamiania o zdarzeniach drogą GSM

VIII. EKSPOZYCJE KAPITAŁOWE

W zakresie ekspozycji kapitałowych nie uwzględnianych w portfelu handlowym Bank posiadał na dzień 31.12.2015 roku: akcje Banku Zrzeszającego oraz bankowe papiery wartościowe.

Posiadane papiery wartościowe nie są notowane na giełdzie.

Wartość posiadanych akcji oraz dłużnych papierów wartościowych według stanu na dzień 31.12.2015 roku przedstawia poniższe zestawienie:

Lp.	Rodzaj ekspozycji	Ilość	Wartość bilansowa/ godziwa w zł	Cel nabycia
1.	Akcje SGB-Bank S.A.	8.400	840 000,00	przyczyny strategiczne
2.	Bankowe papiery wartościowe SGB-Bank S.A.	251	611 900,00	przyczyny strategiczne
3.	Bony pieniężne NBP	1.100	10 996 795,00	przyczyny strategiczne
Razem:		X	12 448 695,00	X

Ponadto Bank posiada udziały w Concordia Polska TUV w kwocie 2.000,00 zł, na które w latach ubiegłych utworzono rezerwę z tytułu utraty wartości w wysokości 100% wartości nominalnej oraz udziały w Spółdzielczym Systemie Ochrony SGB w kwocie 1.000,00 zł.

Bank dokonuje klasyfikacji i wyceny papierów wartościowych zgodnie z zasadami wynikającymi z Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 1 października 2010 roku w sprawie szczególnych zasad rachunkowości banków, z Ustawy z dnia 29 września 1994r. o rachunkowości oraz z uwzględnieniem Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2008r. w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków. Zgodnie z przyjętą Procedurą wyceny

pozostałych aktywów akcje i udziały zaliczone do aktywów trwałych wycenia się według ceny ich nabycia pomniejszonej o odpisy z tytułu trwałej utraty wartości, przy czym:

- 1) wysokość odpisu z tytułu trwałej utraty wartości jest proporcjonalna do relacji między sumą strat z lat ubiegłych i bieżących jednostki a jej funduszami,
- 2) odpisu z tytułu trwałej utraty wartości dokonuje się gdy suma strat przekroczy 10% funduszy jednostki. Wartość odpisu określa się w zaokrągleniu do 100 zł,
- 3) przy ustalaniu wysokości odpisu możliwe jest wykorzystanie czynników subiektywnych, mających wpływ na ocenę funkcjonowania jednostki,
- 4) w szczególnych przypadkach możliwe jest zastosowanie przy wycenie akcji i udziałów oszacowanej w inny sposób wartości godziwej.

Papiery wartościowe w momencie zakupu ujmowane są w bilansie banku w cenie nabycia, powiększonej o koszty transakcji.

Jeśli koszty transakcji dotyczą papierów wartościowych zaklasyfikowanych do grupy aktywów przeznaczonych do obrotu lub nie są istotne, bank nie uwzględnia ich w wartości początkowej papierów.

Wartość bonów skarbowych ustalana jest jako różnica pomiędzy wartością nominalną i dyskontem stanowiącym nadwyżkę wartości nominalnej nad wartością zakupu, rozliczanym w dochody kolejnych miesięcy metodą liniową

Bony skarbowe będące papierami wartościowymi z dyskontem, które stanowi dochód odsetkowy pobrany z góry jest proporcjonalnie zaliczony do wyniku. W okresie do wykupu są amortyzowane liniowo tj. dyskonto rozliczane jest do wyniku, proporcjonalnie do upływu czasu, tworząc w rachunku zysków i strat wynik memoriałowy.

Bankowe papiery wartościowe wyceniane są z uwzględnieniem odsetek naliczanych w kolejnych okresach odsetkowych, w których odsetki są naliczane i zaliczane memoriałowo do rachunku zysków i strat. Odsetki wypłacane są przez emitenta okresowo (np. rocznie) do momentu wykupu.

IX. RYZYKO STOPY PROCENTOWEJ DLA POZYCJI ZAKWALIFIKOWANYCH DO PORTFELA BANKOWEGO

1. Pomiar ryzyka stopy procentowej obejmuje wszystkie oprocentowane pozycje bilansowe i pozabilansowe zarządzane przez jednostki i komórki organizacyjne Banku.

W ramach ryzyka stopy procentowej, Bank wyróżnia następujące kategorie ryzyka:

- a) ryzyko przeszacowania (ryzyko niedopasowania terminów przeszacowania),
- b) ryzyko bazowe,
- c) ryzyko opcji klienta,
- d) ryzyko krzywej dochodowości.

Najważniejsza część ryzyka stopy procentowej w Banku związana jest z ryzykiem przeszacowania oraz ryzykiem bazowym, gdyż według obserwacji historycznych, w największym stopniu wpływa na poziom zmian wyniku odsetkowego.

2. Pomiar ryzyka przeszacowania oraz bazowego polega na:

- a) porównaniu, metodą luki stopy procentowej, wielkości aktywów Banku przeszacowywanych w danym przedziale czasowym z wartością pasywów przeszacowywanych w tym samym przedziale czasowym, w podziale na poszczególne stopy referencyjne,

- b) wyliczaniu zmian wyniku odsetkowego w przyjętych okresach, na podstawie założonych zmian stóp procentowych.
3. Ryzyko opcji klienta bada się na dwóch poziomach:
- a) w ramach opracowywania nowych produktów lub zmian w już obowiązujących regulacjach, tak by uniknąć zawierania zobowiązań zbyt ryzykownych dla Banku,
 - b) poprzez analizę poziomu wykorzystywania opcji klienta, na podstawie zrywalności depozytów oraz spłat kredytów przed terminem umownym.
4. Ryzyko krzywej dochodowości występuje w sytuacji angażowania się Banku w instrumenty finansowe aktywne i pasywne z terminami przeszacowania powyżej 3 miesięcy.
5. Bank do pomiaru stopnia narażenia na ryzyko stopy procentowej stosuje:
- a) metodę luki (jako podstawowe narzędzie analityczne),
 - b) metodę symulacji zmian wyniku odsetkowego,
 - c) analizę podstawowych wskaźników związanych z ryzykiem stopy procentowej,
 - d) metodę szacowania zmian wartości ekonomicznej banku.
6. Analiza luki polega na określeniu wielkości niedopasowania między wrażliwymi na zmiany stopy procentowej aktywami i pasywami oraz pozycjami pozabilansowymi w poszczególnych przedziałach czasowych, uwzględniających pierwszy możliwy termin zmian (przeszacowania) stóp procentowych. Analiza luki jest miernikiem statycznym, odzwierciedlającym m.in. poniższe założenia:
- a) struktura bilansu, pozycji pozabilansowych oraz terminów przeszacowania zaobserwowana na datę analizy nie zmienia się w przyszłości,
 - b) założona zmiana stóp procentowych nie zostanie zniwelowana w przyszłości zmianą w odwrotnym kierunku,
 - c) przy badaniu wpływu niedopasowania w terminach przeszacowania (ryzyko przeszacowania) na wynik odsetkowy, stopy procentowe wszystkich aktywów, pasywów i pozycji pozabilansowych zmieniają się o taką samą skalę punktów procentowych,
 - d) przy badaniu wpływu na wynik odsetkowy dodatkowo ryzyka bazowego, przyjmuje się założenie, że stopy procentowe poszczególnych grup aktywów, pasywów i pozycji pozabilansowych zmieniają się o zróżnicowaną skalę punktów procentowych, zgodnie z charakterystyką oprocentowania poszczególnych pozycji wrażliwych na zmiany stóp procentowych.
7. Bank dokonuje pomiaru ryzyka stopy procentowej z miesięczną częstotliwością. Wyniki pomiaru wraz ze stosownym opisem oraz komentarzem w formie analizy przekazywane są:
- a) co miesiąc Zarządowi Banku,
 - b) co kwartał Radzie Nadzorczej Banku.
8. Analiza ryzyka stopy procentowej obejmuje analizę oprocentowanych aktywów i pasywów bilansowych, z wyłączeniem aktywów zagrożonych. Uwzględniając ryzyko niedopasowania terminów przeszacowania aktywów i pasywów wrażliwych na zmianę stóp procentowych potencjalne zmiany dochodu na skutek zmiany stóp procentowych są następujące:
- przy wzroście stóp procentowych o 1 p.p. zmiana wyniku odsetkowego wyniesie +280,4 tys. zł, jest to konsekwencja dodatniej luki w pierwszym przedziale,

- spadek stóp procentowych o 1 p.p. spowoduje spadek wyniku odsetkowego w skali 12 miesięcy o -280,4 tys. zł.

Uwzględniając jednocześnie ryzyko przeszacowania oraz ryzyko bazowe, a więc nierównomierne zmiany oprocentowania aktywów i pasywów w Banku, przy założonej zmianie stóp procentowych NBP o 1 p.p., zmiana wyniku odsetkowego wyniesie -1 004,1 tys. zł, stanowiąc - 6,9% funduszy własnych; biorąc pod uwagę wyliczenie zmiany wyniku odsetkowego przy ryzyku niedopasowania terminów przeszacowania na poziomie -280,4 tys. zł (przy założonym jednoczesnym spadku wszystkich stóp procentowych w Banku o 1 p.p.), samo ryzyko bazowe, rozumiane jako nierównomierna zmiana oprocentowania aktywów i pasywów Banku, daje spadek wyniku odsetkowego w wysokości łącznej -723,7 tys. zł (jako rozpiętość od -280,4 tys. zł do -1 004,1 tys. zł).

Z powyższej analizy wynika, że występujące w Banku ryzyko bazowe jest zdecydowanie wyższe niż ryzyko niedopasowania w przedziałach przeszacowania. W przypadku wzrostu oprocentowania zmiana dochodu wynikająca z ryzyka bazowego, jak i z ryzyka niedopasowania terminów przeszacowania jest dodatnia, niekorzystny dla Banku jest natomiast spadek oprocentowania.

X. POLITYKA ZMIENNYCH SKŁADNIKÓW WYNAGRODZEŃ

Bank realizując zapisy Uchwały nr 258/2011 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 4 października 2011 roku i stosując wskazaną w niej zasadę proporcjonalności wprowadził „Politykę zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w Banku Spółdzielczym w Ośnie Lubuskim” w ograniczonym zakresie, korzystając z możliwości indywidualnego określenia sposobu i zakresu stosowania przepisów dotyczących zmiennych składników wynagrodzeń.

Polityka zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze, określa zasady ustalania, wypłacania i monitorowania zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w Banku Spółdzielczym w Ośnie Lubuskim.

Bank nie jest znaczącą jednostką pod względem organizacji wewnętrznej oraz rodzaju, zakresu i złożoności prowadzonej działalności. Bank z uwagi na profil działania, charakter posiadanych w ofercie produktów oraz skalę działalności na rynku bankowym przyjmuje, że osobami mającymi istotny wpływ na profil ryzyka są członkowie Zarządu Banku.

Zmiennym składnikiem wynagrodzenia jest wyłącznie regulaminowa premia roczna, składająca się z części stałej i odroczonej, przyznawana na podstawie oceny efektów pracy członka Zarządu Banku przy zastosowaniu określonych kryteriów.

W sytuacji, gdy Bank objęty został programem naprawczym w rozumieniu przepisów Prawa Bankowego, jest w likwidacji lub ogłoszono upadłość Banku oraz w przypadku negatywnej oceny efektów pracy członków Zarządu Rada Nadzorcza może :

- a) zmniejszyć lub nie przyznać premii rocznej,
- b) zmniejszyć lub nie wypłacać odroczonej części premii rocznej.

Wysokość premii rocznej nie może stanowić znaczącej części wynagrodzenia członka Zarządu.

Rada Nadzorcza podejmuje decyzje o przyznaniu premii rocznej w formie uchwały o premii rocznej dla poszczególnych członków Zarządu Banku.

Łączna kwota regulaminowej premii rocznej dla członków Zarządu Banku ustalana jest w wysokości

5% rocznego zweryfikowanego przez biegłego rewidenta wyniku finansowego netto z zastrzeżeniem, że wysokość premii nie może być większa niż 10% osiągniętego w danym roku przez członka Zarządu wynagrodzenia zasadniczego.

60% premii rocznej wypłacane jest niezwłocznie po przyznaniu, z zastrzeżeniem, że wypłata premii następuje jednorazowo (część premii rocznej nie jest odraczana), jeżeli w roku podlegającym ocenie spełniony jest jeden z poniższych warunków:

- a) suma bilansowa Banku nie przekracza kwoty 300 mln PLN,
- b) dynamika portfela kredytowego Banku rok do roku nie przekracza 120%.

Wypłata części odroczonej premii rocznej następuje po dokonaniu pozytywnej oceny jakości portfela kredytowego za okres oceny przy uwzględnieniu aktualnego wyniku finansowego netto Banku.

Przyjmuje się trzyletni okres odroczenia pozostałej części premii rocznej.

Rada Nadzorcza dokonuje weryfikacji poziomu przyznanej części odroczonej premii rocznej oraz podejmuje decyzje o jej wypłacie.

Odroczona część premii rocznej zostaje rozłożona na 3 równe roczne raty płatne z dołu.

Ustanie stosunku pracy członka Zarządu w okresie oceny nie powoduje pozbawienia go prawa do części odroczonej premii rocznej. W takiej sytuacji, ocena pracy członka Zarządu pod kątem wypłaty części odroczonej premii rocznej, obejmuje okres pełnienia funkcji członka Zarządu Banku oraz konsekwencje podjętych w tym okresie decyzji.

Oceny efektów pracy członków Zarządu Banku dokonuje Rada Nadzorcza w oparciu o kryteria ilościowe i jakościowe.

Ocena efektów pracy członka Zarządu Banku dokonywana jest po zakończeniu roku obrotowego i obejmuje 3 lata poprzedzające dokonywanie oceny.

Przy ocenie pracy członka Zarządu Banku Rada Nadzorcza uwzględnia zweryfikowany przez biegłego rewidenta wynik finansowy netto.

Rada Nadzorcza dokonuje oceny członków Zarządu w formie uchwały podejmowanej odrębnie dla każdego członka Zarządu Banku.

Kryteriami oceny efektów pracy są:

- 1) jakości portfela kredytowego (procentowy udział kredytów zagrożonych w kredytach ogółem),
- 2) realizacja planu finansowego Banku,
- 3) realizacja przyjętej strategii (kierunków działania).

Kryteria jakościowe oceny to:

- 1) uzyskanie absolutorium w okresie oceny,
- 2) brak wyroków skazujących za nadużycia finansowe,
- 3) ogólna dobra ocena przez Radę Nadzorczą realizacji zadań zawartych w planie finansowym w okresach objętych oceną.

Pozytywna ocena uwarunkowana jest od łącznego spełnienia następujących przesłanek:

- 1) utrzymaniem wskaźnika jakości portfela kredytowego na poziomie nie wyższym niż 5%,
- 2) realizacji planu finansowego Banku,
- 3) realizacji przyjętej strategii.

Oceny dokonywane są dwuetapowo, tj. w momencie przyznania premii oraz w momencie uruchomienia części odroczonej.

Wynagrodzenia brutto Zarządu w 2015r. przedstawiają się następująco:

Wyszczególnienie	Wartość w zł	Liczba osób
Wypłacone wynagrodzenia	537 020,00	X
– stałe w tym:	496 080,00	X
• wynagrodzenie zasadnicze, dodatek funkcyjny, zasiłek chorobowy, nagroda	489 330,00	3
• nagroda jubileuszowa	6 750,00	1
– zmienne - premia roczna za 2014r.	40 940,00	3
Utworzona rezerwa na premię roczną za 2015r. jeszcze nie przyznana	39 040,00	3

Stosunek wypłaconych składników zmiennych za 2014r. do osiągniętych przez osoby, których wypłata dotyczyła w danym okresie, wynagrodzeń stałych za 2014r. wynosi 7,59%.

XI. DŹWIGNIA FINANSOWA

Wartość wskaźnika dźwigni na 31.12.2015r. wynosiła:

- z uwzględnieniem w pełni wprowadzonej definicji Kapitału Tier I - 5,98%,
- z uwzględnieniem definicji przejściowej Kapitału Tier I - 6,34%.

Bank przy obliczeniu wskaźnika dźwigni nie stosuje odstępstw określonych w art. 499. 2 i 3 CRR. Wskaźnik dźwigni jest kalkulowany zarówno w odniesieniu do kapitału Tier 1, jak i według definicji przejściowej kapitału Tier 1.

W związku z wejściem w życie w 2015r. Rozporządzenia Delegowanego Komisji (UE) nr 2015/62 z dnia 10.10.2014r. wskaźnik dźwigni nie jest już obliczany jako średnia miesięcznych wskaźników w ciągu kwartału, natomiast jest obliczany w sprawozdawczym dniu odniesienia (czyli na koniec kwartału).

Podział miary ekspozycji całkowitej używanej we wskaźniku dźwigni i wartości wskaźnika dźwigni na 31.12.2015r. przedstawia poniższa tabela:

Wartość i podział ekspozycji całkowitej używanej we wskaźniku dźwigni, zgodny ze sprawozdaniem LR	Wartość na 31.12.2015
Inne aktywa	213 709 305
Inne pozycje pozabilansowe	14 210 958
Wskaźnik dźwigni - wykorzystując w pełni wprowadzoną definicję Kapitału Tier 1	5,98
Wskaźnik dźwigni - wykorzystując definicję przejściową Kapitału Tier 1	6,34

Bank nie stosuje kwot wyłączonych z ekspozycji całkowitej zgodnie z CRR 429.11.

Bank nie posiada odrębnych zasad zarządzania ryzykiem nadmiernej dźwigni gdyż zostało ono określone przez bank jako nieistotne. Wynika to z faktu, że bank stosuje metodę standardową dla

wyznaczania aktywów ważonych ryzykiem, stąd odpowiedni poziom współczynnika wypłacalności zapewnia również odpowiedni poziom wskaźnika dźwigni finansowej.

W poniższej tabeli zaprezentowano kształtowanie się wskaźnika dźwigni w 2015r. jego poziom znajduje się na zadawalającym poziomie, przy niewielkich zmianach, nie jest więc uzasadniony opis czynników wpływających na zmiany jego wielkości.

Wartość wskaźnika dźwigni w 2015r. (w %)

Wskaźnik dźwigni	31.03.2015	30.06.2015	30.09.2015	31.12.2015
Wskaźnik dźwigni - wykorzystując w pełni wprowadzoną definicję Kapitału Tier 1, obliczony jako średnia arytmetyczna	5,85	6,19	6,11	5,98
Wskaźnik dźwigni - wykorzystując definicję przejściową Kapitału Tier 1, obliczony jako średnia arytmetyczna	6,36	6,66	6,56	6,34

Zakres powyższych informacji o charakterze ilościowym i jakościowym opracowany został przez:

- Główny Księgowy – (punkty: I, III, IV, V, VI, VII, VIII, X, XI),
- Inspektor ds. Planowania, Analiz i Ryzyk Bankowych – (punkty: II, IX).

Oświadczenie Zarządu

Zarząd Banku Spółdzielczego w Ośnie Lubuskim z siedzibą: ul. Bolesława Chrobrego 5, 69-220 Ośno Lubuskie, niniejszym oświadcza, że ustalenia opisane w "Informacji z zakresu profilu ryzyka i poziomu kapitału Banku Spółdzielczego w Ośnie Lubuskim wg stanu na dzień 31.12.2015r.", są adekwatne do stanu faktycznego, a stosowane systemy zarządzania ryzykiem są odpowiednie z punktu widzenia profilu i strategii ryzyka Banku.

Stanowisko:	Imię i nazwisko:	Data i podpis:
Prezes Zarządu	Aniela Kijkowska	09.06.2016r. Prezes Zarządu Banku Spółdzielczego w Ośnie Lubuskim <i>Aniela Kijkowska</i>
Wiceprezes Zarządu	Urszula Kłucińska	09.06.2016r. Wiceprezes Zarządu Banku Spółdzielczego w Ośnie Lubuskim <i>Urszula Kłucińska</i>
Wiceprezes Zarządu	Roman Urbanek	09.06.2016r. Wiceprezes Zarządu Banku Spółdzielczego w Ośnie Lubuskim <i>Roman Urbanek</i>

Raport z realizacji ustalonego przez Radę Nadzorczą apetytu na ryzyko wyrażonego wskaźnikami ilościowymi według stanu na 31.12.2015 r.

Nazwa limitu	Wysokość limitu	Wartość	Stopień realizacji
Ryzyko kredytowe			
Udział instrumentów finansowych w funduszach własnych Banku	Max 100%	75,81%	X
Udział kredytów zagrożonych w portfelu kredytowym	Max 5%	2,46%	49,20%
Udział portfela kredytów podmiotów niefinansowych w sumie bilansowej powiększonej o zobowiązania pozabilansowe udzielone dotyczące finansowania	Max 80%	58,13%	72,66%
Udział ekspozycji kredytowych Banku zabezpieczonych hipotecznie w łącznej wartości ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie w sektorze bankowym ¹	Max 2%	0,02%	0,01%
Udział ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie w portfelu kredytowym	Max 60%	54,72%	91,20%
Udział zagrożonych ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie w portfelu ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie ogółem	Max 5%	3,68%	73,60%
Udział detalicznych ekspozycji kredytowych Banku w łącznej wartości detalicznych ekspozycji kredytowych sektora bankowego ²	Max 2%	0,004%	0,002%
Udział detalicznych ekspozycji kredytowych w portfelu kredytowym	Max 20%	3,40%	17,0%
Udział zagrożonych detalicznych ekspozycji kredytowych w detalicznych ekspozycjach kredytowych ogółem	Max 5%	0,16%	3,20%
Ilość ekspozycji kredytowych udzielonych poza obowiązującymi standardami kredytowania (w okresie od daty ostatniego raportu)	-----	116	-----
Wartość ekspozycji kredytowych udzielonych poza obowiązującymi standardami kredytowania (w okresie od daty ostatniego raportu) w tys.zł	-----	24 006	-----
Wartość ekspozycji kredytowych udzielonych poza obowiązującymi standardami kredytowania (w okresie od daty ostatniego raportu) w relacji do średniej wartości portfela kredytowego obliczonej wg stanów z końca miesiący analizowanego okresu	-----	15,71%	-----
Ryzyko operacyjne			
Ilość przypadków przekroczeń regulacyjnego wymogu na ryzyko operacyjne	0	0	X
Ryzyko walutowe			
Udział całkowitej pozycji walutowej w funduszach	Max 2%	0,31%	15,35%

¹ Limit monitorowany raz w roku, do końca I kwartału.

² Limit monitorowany raz w roku, do końca I kwartału.

własnych			
Ryzyko płynności			
Ilość przypadków ³ przekroczenia nadzorczej miary płynności M1 (dla banków o sumie bilansowej pow. 200 mln)	0	0	X
Ilość przypadków przekroczenia nadzorczej miary płynności M2 (dla banków o sumie bilansowej pow. 200 mln)	0	0	X
Ilość przypadków przekroczenia nadzorczej miary płynności M3 (dla banków o sumie bilansowej pow. 200 mln)	0	0	X
Ilość przypadków przekroczenia nadzorczej miary płynności M4 (dla banków o sumie bilansowej pow. 200 mln)	0	0	X
Kwota nadwyżki środków ponad kwotę środków wypełniających nadzorczą miarę płynności M1 w tys.zł	-----	13 251,66	X
Ilość przekroczeń limitu luki płynności w okresie do 1 roku	0	37	X
Ilość przekroczeń limitu luki płynności w okresie powyżej 1 roku	0	7	X
Ilość przekroczeń limitu luki płynności skumulowanej	0	44	X
Ryzyko stopy procentowej			
Udział pozycji wrażliwych na zmiany stóp procentowych z terminami przeszacowania powyżej 1 roku w sumie bilansowej	Max 2%	0%	%
Iloraz aktywów wrażliwych o oprocentowaniu uzależnionym od stawek własnych Banku w pasywach wrażliwych o oprocentowaniu uzależnionym od stawek własnych Banku ⁴	1	0,21	X
Ryzyko kapitałowe			
Łączny współczynnik kapitałowy	-----	12,03%	X
Współczynnik kapitału Tier I	Min 10,25%	12,03%	117,37%
Współczynnik kapitału podstawowego Tier I	Min 5,75%	12,03%	209,22%
Udział kapitału wewnętrznego w funduszach własnych	Max 77%	68,31%	88,71%
Wskaźnik dźwigni finansowej	Min 4,5%	6,34%	140,89%

Z powyższego raportu widać, iż limity luki płynności w okresie do 1 roku i powyżej 1 roku zostały przekroczone. Przekroczenia te były uzasadniane i wyjaśniane na poziomie Zarządu. Bank będzie dążył do przestrzegania limitów.

Pozostałe limity zostały zachowane.

³ Od ostatniego raportu.

⁴ Nie ma charakteru limitu, jest to sytuacja pożądana.

